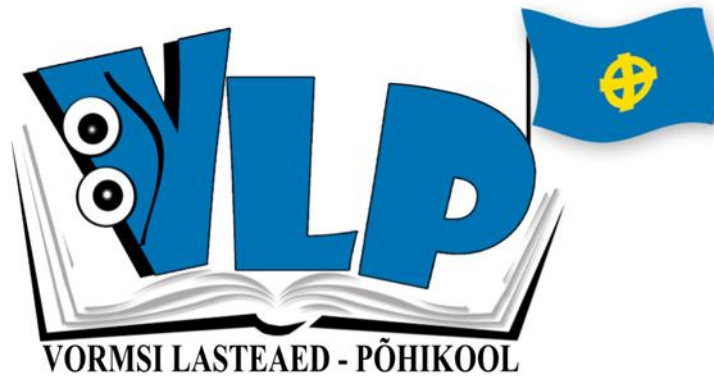

Vormsi Lasteaed-Põhikooli lasteaia õppekava

Sisukord

Üldsätted	3
Lasteasutuse liik ja eripära.....	4
Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid	5
Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted.....	6
Lapse (õppija) eeldatavad üldoskused	7
Tunnetus – ja õpioskused.....	7
Tunnetus- ja õpioskusi väljendavad suutlikkused.....	7
Sotsiaalsed ja enesekohased oskused.....	11
Sotsiaalseid ja enesekohaseid oskusi väljendavad suutlikkused.....	11
Mänguoskused	14
Eeldatavad mänguoskused	14
Õppe- kasvatustegevuse korraldus.....	21
Õppeaasta.....	21
Õppe- ja kasvatustegevuse alused.....	21
Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang.....	22
Rühma õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang	22
Õppe-kasvatustegevuse korraldus liitrühmas	23
Õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärgid, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti.....	24
Mina ja keskkond.....	24
Keel ja kõne	34
Matemaatika.....	39
Kunst.....	42
Muusika.....	47
Liikumine.....	50
Inglise keel 4.-7. aastastele	53
Digiõpetus 5.-7. aastastele	54
Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus.....	56
Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted	57
Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus	58
Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus	60
Õppekava uuendamise ja täiendamise kord.....	61

Üldsätted

Vormsi Lasteaed-Põhikooli (edaspidi VLP) lasteaia osa õppekava on kehtestatud ühe tervikdokumendina.

VLP lasteaia õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on lähtutud koolieelse lasteasutuse seadusest, koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast. VLP lasteaia õppekavas tuuakse eelkõige välja lasteaia eripärast tulenevad valikud riikliku õppekava raames ning kirjeldatakse õppe rõhuasetusi ja tegevusi õppekava täitmiseks.

VLP lasteaia õppekava koostamisel on lähtutud põhimõttest, et õpetamine on eelkõige õpilase vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õpikeskkonna organiseerimine viisil, mis seab õpilase tema arengule vastavate, kuid pingutust nõudvate ülesannete ette, mille kaudu tal on võimalik saavutada kavandatud õpitulemused ja omandada taotletavad pädevused.

Lasteasutuse liik ja eripära.

VLP lasteaed on Vormsi Vallavalitsuse hallatav munitsipaallasteaed, mis moodustab ühe asutuse VLP põhikooliga. Lasteaias on 1 liitühm, kus käivad sõime- ja lasteaiaaegsed lapsed.

Väärtushoiakute ja –hinnangute kujundamisel on kolm olulisemat rõhuasetust:

- **Üldinimlikud ja ühiskondlikud väärtused.**

Alusprintsipiide mõistmine: ausus, ausameelsus, aupaklikkus, suuremeelsus, mõõdukus, ustavus, vastutus, headus, hoolivus, empaatilisus, eneseväärikus, pühendumus, töökus.

- **Minu kodu, minu saar, minu maailmapilt.**

Vormsi eestirootsi kultuuripärand on ainulaadne ja erilise kujunemislooga. Vormsi kultuur ja loodus seostatuna lapse kodukoha, praktiliste kogemuste ja õppekäikudega on õppetegevustes olulised. Õppetegevustesse kaasatakse erinevaid inimesi, kes oskavad jagada Vormsiga seotud teadmisi, lugusid ja oskusi.

- **Tehnoloogia, innovatsioon ja loovus.**

Infokirjaoskuse (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise oskuse) esimesed sammud. Avatus probleemide lahendamisele, uurimisele, katsetamisele, avastamisele.

VLP lasteaia eripärad:

- Erirealiste õpilaste koostegutsemine. Tegevusi viiakse läbi liitühmas, osalt ühiselt ja osade tegevuste puhul vajadusel vanuserühmi eristades. Mõnede tegevuste puhul on kaasatud ka koolilapsed.
- Vormsi saare kultuuri- ja looduskeskkonna rikkus ja omapära. Vormsi kultuuri- ja looduskeskkonna teemad on lõimitud õppetegevustesse.
- Inglise keele ja digiõpetuse algõpe. Inglise keelt hakatakse põhikoolis õppima 1. klassis, lasteaiaas kujundatakse eeloscusi ning positiivset hoiakut võõrkeele õppimise suhtes. Digiõpetuses kujundatakse esmast valmisolekut tulla toime digivahenditega ning suunata digivahendite kasutamist sihipäraselt, vastutustundlikult ja loovalt.
- Huvitegevuste võimalused nt judo, keraamika, hiiu kandle mängimine.

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid

Lasteaia õppe ja kasvatustegevuse üldeesmärk on lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös, et kujuneksid eeldused igapäevaeluga toimetulekuks ja koolis õppimiseks.

Lähtuvalt üldeesmärgist toetab lasteaia õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusel kujuneb lapsel

- terviklik ja positiivne minapilt
- ümbritseva keskkonna mõistmine
- eetiline käitumine
- algatusvõime
- esmased tööharjumused
- kehaline aktiivsus
- arusaam tervise hoidmise tähtsusest

ning arenevad

- mänguoskused
- õpioskused
- sotsiaalsed oskused
- enesekohased oskused

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted

Õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted tulenevad õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidest ja on arendava tegevuse aluseks lasteaias.

- 1) Lapse kehalist, vaimset ja sotsiaalset arengut soodustab **kodu ja lasteasutuse koostöö**. See lähtub lapsest ja on suunatud tervikliku arengukeskkonna kujundamisele.
- 2) Lasteaias arvestatakse **laste individuaalsust ja arengupotentsiaale**.
- 3) Väärtustatakse **humaansete ja demokraatlike suhete** kujunemist.
- 4) Kasvatamisel ja arendamisel väärtustatakse **eesti ja vormsi kultuuritraditsioone** ning arvestatakse **teiste rahvaste kultuuride eripära**.
- 5) Kasvatamine ja arendamine toetub lapse loomulikule huvile ümbritseva vastu, lähtub konkreetsest, lapsele ajas ja ruumis tuttavast. Lapse kasvades ja arenedes liigutakse lähemalt kaugemale, üksikult üldisele.
- 6) Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias toimub **rühma päevakava** alusel, mis määrab laste eale vastava päevarütmi, kus vahelduvad igapäevatoimingud, laste vabategevused ning lasteasutuse õpetaja kavandatud õppe- ja kasvatustegevus. Rakendatakse **üldõpetuslikku** tööviisi.
- 7) Laste igapäevatoimingud ja vabategevused võtavad olulise osa päevakavast, kuid annavad palju võimalusi laste arendamiseks, teadmiste ja oskuste kinnistamiseks.
- 8) Lapse arengus on suur tähtsus **mängul**. Mängudes omandatakse sotsiaalseid kogemusi, kujundatakse eneseteenindamisoskusi ja tööharjumusi ning kinnistatakse teadmisi-oskusi.
- 9) Lapse arengut soodustab aktiivset liikumist stimuleeriv, mitmekesiseid **liikumisvõimalusi** ja –kogemusi ning **positiivseid eeskujusid** pakkuv **keskkond**. Tervise seisukohalt on oluline, et laps viibiks palju värskes õhus.
- 10) Lasteaias toimub laste **süsteemne, järjepidev ja eesmärgistatud arendamine** ja harjumuste kujundamine peamiselt lasteaia õpetaja kavandatud õppe-ja kasvatustegevuses ja mängudes. Õppe- ja kasvatustegevuse sidumisel tervikuks lähtutakse **koduloolisest** põhimõttest, keskmes on lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevad teemad.
- 11) Tegevusi planeeritakse nii, et lapsel oleks võimalik teha **valikuid**. See õpetab last iseseisvalt **tegutsema**, oma tegevust **korrigeerima** ja tegevuse tulemuste eest **vastutama**.

Õppe- ja kasvatustegevuses luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- 1) kavandada oma tegevust ja teha valikuid;
- 2) arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- 3) seostada uusi teadmisi olemasolevatega ja neid kasutada;
- 4) hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- 5) tunda rõõmu enda ja teiste õnnestumistest ning osata toime tulla ebaõnnestumisega.

Lapse (õppija) eeldatavad üldoskused

Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma:

- tunnetus- ja õpioskused;
- sotsiaalsed oskused;
- enesekohased oskused;
- mänguoskused.

Üldoskuste kujunemist toetatakse kõigi õppe- ja kasvatustegevuste kaudu, erinevate valdkondade sisusid lõimides.

Tunnetus – ja õpioskused

Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel.

Eelkoolieas on lapse põhitegevuse vormiks mäng. Laps omandab ja kinnitab mängu käigus uut informatsiooni, oskusi, peegeldab neis tundeid ja soove, õpib suhtlema eakaaslastega, omab sotsiaalseid kogemusi ja käitumisreegleid.

Tunnetus- ja õpioskuste arengu tunnused:

- teabe hankimine ja edastamine;
- tegevuste planeerimine ja reguleerimine;
- kõne kasutamine tunnetustegevuses;
- õppetegevuseks vajalik häälestus;
- õppetegevuse erinevad aspektid;
- õpitu omandamine ja kinnistamine;
- õpitu kasutamine.

Tunnetus- ja õpioskusi väljendavad suutlikkused

2-aastane laps:

- 1) keskendub lühikeseks ajaks ühele tegevusele;
- 2) tegutseb teistega kõrvuti, osaleb ühistevuses;
- 3) kasutab omandatud teadmisi, seoseid ja tegevusi samas situatsioonis;
- 4) loob tegevuse kaudu seoseid kõnega;
- 5) väljendab oma emotsioone tuttavat eset, inimest nähes, heli kuuldes;
- 6) rühmitab ühe nähtava omaduse järgi;
- 7) tunnetab keskkonnamõju, selle seoseid oma tegevuse ja tagajärje vahel;
- 8) lahendab lihtsaid ülesandeid kogemuslik-praktilisel teel;
- 9) matkib täiskasvanu tegevust;
- 10) saab aru lihtsamatest hulgaseostest rühmitamise abil;

- 11) saab aru lihtsamatest põhjus-tagajärg suhetest;
- 12) mõistab lihtsamaid realistlikke jutukehi.

Õppetegevused

Erinevate helide kuulamine (loodushelid, helitekitavad esemed); looduslike vahenditega (vesi, liiv, lumi jne) mängimine; otsimis- ja peitismängude kasutamine; mosaiik, piltmängude ja lihtsamate konstruktorite kasutamine; matkimismängude kasutamine tegevustes; rühmitamisülesannete lahendamine; laulukeste, liisusalmide kasutamine tegevustes; lihtsamate katsete tegemine.

3-aastane laps:

- 1) mõistab pikemaid ajavahemikke, suudab meenutada ja rääkida varem toimunud sündmustest;
- 2) oskab liigitada esemeid nende otstarbekuse alusel (nõud, riided);
- 3) leiab võrdluse alusel esemete ühiseid ja sarnaseid jooni;
- 4) saab aru ja täidab suuliseid korraldusi;
- 5) oskab näha ette tegude tagajärgi;
- 6) kasutab omandatud teadmisi sarnases situatsioonis;
- 7) saab aru lihtsamatest ülekantud tähendustest;
- 8) saab aru lihtsamatest mõistetest ja põhjuslikest seostest;
- 9) tajub esemeid ja saab hakkama mälukujutlustega;
- 10) suudab tegutseda koos täiskasvanuga (10-15 min);
- 11) viib koos täiskasvanuga alustatud tegevuse lõpuni;
- 12) kasutab omandatud teadmisi sarnastes situatsioonides ja kontekstis;
- 13) kasutab omandamiseks korduvat kogemust ning mudeli järgi õppimist.

Õppetegevused:

esemete, nähtuste vaatlemine; esemete täitmine ja tühjendamine; kuulamisoskust nõudvate mängude mängimine (telefon, helide kuulamine); kogemuste põhjal rääkimine; mõtlemist arendavate küsimuste kasutamine; sorteerimis- ja liigitamismängude mängimine; tähelepanu ja meeldejätmismängude kasutamine; fantaasiajuttude koostamine; reeglitega mängude mängimine; katsete koostamine ja läbiviimine.

4-aastane laps:

- 1) oskab oma tegevusi osaliselt planeerida ja organiseerida;
- 2) tegutseb iseseisvalt otsese juhendamiset, kuid autoriteetide toel;
- 3) järgib mängudes ja tegevustes lihtsaid reegleid, huvitub võistlusmängudest;
- 4) oskab tegevustes jaotada oma tähelepanu mitmele nähtavale, eristatavale tunnusele (värvus, suurus, kuju);
- 5) oskab õpitud kogemusi erinevates situatsioonides kasutada, hangib uut teavet;
- 6) saab aru mõistatustest ja lihtsamatest piltlikest võrdlustest;
- 7) saab aru arvu mõistest, huvitub tähtedest;
- 8) suudab jaotada tähelepanu teiste kõne ja oma tegevuse vahel;
- 9) osaleb ühistevõistlustes; konstrueerib, osaleb rollimängudes ja loovtegevustes;
- 10) keskendub huvitavale tegevusele 15-20 minutiks;
- 11) tegutseb vastavalt täiskasvanu juhisele;

- 12) mõtleb õpetajaga situatsioonimängudes kaasa;
- 13) on huvitatud uurimisest ja vaatlemisest.
- 14) plaanib minakeskse kõne abil oma tegevust ning lahendab probleeme.

Õppetegevused:

sorteerimis- ja liigitamismängude (tunnuste ja mõistete alusel) kasutamine; tähelepanumängude (puuduva detaili leidmine) mängimine; kuulamismängude (helide kuulamine ja nende kirjeldamine) kasutamine; omadussõnade õpetamine; mäluarendamiseks korduvülesannete (kuuldu järgi kordamine) kasutamine; erinevates keskkondades sarnasuste leidmine; tunnetus- ja kompimismängude mängimine.

5-aastane laps:

- 1) tegutseb lühiajaliselt iseseisvalt;
- 2) oskab konstrueerida, katsetada ja uurida erinevaid võimalusi kasutades;
- 3) oskab oma teadmisi kõne kaudu väljendada;
- 4) kasutab omandatud teadmisi igapäevastes situatsioonides, nii uudses kui sarnases kontekstis;
- 5) oskab koondada tähelepanu tehtavale tööle;
- 6) viib koos täiskasvanuga alustatud tegevused lõpuni;
- 7) algatab ise ühistegevusi, tegutseb koos teistega;
- 8) kasutab oma tegevust planeerides ja korraldades sisekõnet, reguleerib oma käitumist ja emotsioone täiskasvanu abiga;
- 9) keeleline areng võimaldab lahendada probleeme ning saavutada kokkuleppeid;
- 10) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- 11) räägib esemetest, mis pole kohal ja olukordadest, mis toimusid minevikus või leiavad aset tulevikus, fantaseerib;
- 12) keskendub huvipakkuvale tegevuse paarkümmend minutit;
- 13) oskab märgata olulisi detaile, tunnuseid, seoseid;
- 14) oskab võrrelda, saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest;
- 15) tal on ettekujutus numbritest, tähtedest, sümbolitest, kasutab teadmiste omandamisel intuiitselt lihtsamaid mälustrateegiaid.

Õppetegevused:

tegevustes otsustamise ja valikute tegemise võimaldamine; naljade, mõistatuste, metafooride kasutamine; situatsioonide lahendamine; avastuslik-uurimuslike mängude mängimine.

6-aastane laps:

- 1) planeerib igapäevategevusi, seab eesmärgi;
- 2) suudab keskenduda tegevusele vähemalt 20-30 minutiks;
- 3) järgib ühistegevustes reegleid, suudab neid selgitada;
- 4) osaleb aktiivselt praktilistes tegevustes, käelistes ja loovtegevustes;
- 5) saab aru asjadevahelistest suhetest, omadustest, ajalisest-ruumilisest järjestusest;
- 6) kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, kuid teadvustab kordamise vajadust;
- 7) kasutab teadmisi igapäevastes situatsioonides nii uudses kui sarnases kontekstis;
- 8) üritab viia alustatud tegevuse lõpule;

- 9) oskab tegutseda sihipäraselt;
- 10) kasutab sidusat kõnet, tema dialoog on suunatud rohkem iseendale;
- 11) kasutab sisekõnet kujutluste loomisel ja tegevuse planeerimisel;
- 12) kasutab kõnet informeerimisel, tunnetustegevuses ja uute teadmiste omandamisel.

Õppetegevused:

situatsioonimängude kasutamine (probleemide, olukordade lahendamine); igapäevaste situatsioonide sidumine uute teadmistega; reeglitega rollimängude mängimine; konstruktorite, looduslaste õppevahendite kasutamine; avastuslik-uurimuslike katsete läbiviimine.

7-aastane laps:

- 1) toetub tegutsedes oma tegevuse kohta tulnud tagasisidele, eakaaslaste antud hinnangutele ja võrdlusele teistega;
- 2) organiseerib, planeerib oma igapäevaseid tegevusi ja tuttavat keskkonda, seab eesmärged, üritab tegutseda sihipäraselt ja lõpetada alustatud tegevused;
- 3) seab uudeformatsiooni olukordades täiskasvanu sõnalise juhendamise abil eesmärged ja valib tegutsemisstrateegiad;
- 4) katsetab, konstrueerib ja uurib kasutades oma teadmisi ja varasemaid kogemusi uues vormis ja kombinatsioonis;
- 5) keskendub samaaegselt mitmele tegevusele või stiimulile, on suuteline kestvamaks tahtepingutuseks;
- 6) loob uusi seoseid kuulamise, nägemise, eeskuju tegutsemise ja seletuste kaudu;
- 7) orienteerub oma teadmistes, märkab detaile ja seoseid, olulist suudab teadvustada täiskasvanu abiga;
- 8) oskab suunamise ja õpetamise korral kasutada lühiajaliselt õppimise strateegiaid;
- 9) teab ja kasutab tähti ja numbreid kui sümboleid, kirjutab etteütlemise järgi 1-2-silbilisi sõnu ja teeb lihtsamaid matemaatilisi tehteid;
- 10) loob uusi seoseid eeskuju, seletuste, kuulmise ja nägemise kaudu;
- 11) kasutab arutlevat dialoogi omavahelises suhtlemises eakaaslastega;
- 12) huvitub sotsiaalsetest suhetest, räägib enam iseendast ning tunneb huvi teiste vastu;
- 13) kasutab nii kaemuslik-kujundlikku kui verbaalset mõtlemist;
- 14) osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid;
- 15) suudab reguleerida oma emotsioone ja käitumist, kasutades selleks kõnet.

Õppetegevused:

Järjekindlust vajavad ülesanded; vahetust ümbrusest ja kujuteldavast oluliste detailide märkamine, seostamine, üksikdetailidest tervikplaani koostamine; eelnevate kogemuste sidumine uute teadmistega; kuuldu/nähtu põhjal jutustamine; fantaasiajutukeste koostamine; mõistete omandamiseks ebatavaliste kombinatsioonide ja seoste kasutamine; arvu mõiste ja hulga õppimine abivahendeid kasutades (kivid, pulgad, nõõbid, esemed).

Sotsiaalsed ja enesekohased oskused

Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda nii iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ning lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Enesekohaste oskuste all mõistetakse lapse suutlikkust eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist.

Sotsiaalsete ja enesekohaste oskuste arengu tunnused:

teiste inimeste tajumine;

enda tajumine- käitumine, enese teadvustamine;

suhted, sõprussuhted, koostöö, prosotsiaalne käitumine;

reeglitele allumine ja sotsiaalsete normide omaksvõtmine.

Sotsiaalseid ja enesekohaseid oskusi väljendavad suutlikkused

2-aastane laps:

- 1) reageerib vastavalt situatsioonile ja ümbritsevate inimeste käitumisele;
- 2) tajub teise inimese seisukohti;
- 3) osaleb vaheldusrikkas ühistegevuses;
- 4) mängib teiste lastega kõrvuti lihtsamaid igapäevaseid situatsioone ja tegevusi kajastavaid mänge;
- 5) käitub täiskasvanu suunavate juhiste järgi;
- 6) mõistab selgelt väljendatud keeldu;
- 7) oskab oma soove täiskasvanule väljendada;
- 8) oskab lihtsaid emotsioone väljendada;
- 9) sööb, joob ja püüab iseseisvalt lahti riietuda;
- 10) saab hakkama käte pesemisega;;
- 11) teab oma nime ja reageerib sellele;
- 12) suudab terve päeva kuiv püsida.

Õppetegevused:

matkimis- ja jäljendamismängud; täiskasvanu abistamine lihtsamate asjade toomisel ja viimisel; süžee mängud, milles kajastuvad igapäevategevused ja olukorrad; päeval toimunud tegevustest vestlemine; reeglite tutvustamine.

3-aastane laps

- 1) saab aru, et erinevatel inimestel võivad olla temast erinevad tunded;
- 2) osaleb koos täiskasvanuga ühistegevuses;
- 3) loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos;
- 4) näitab mängu- ja igapäevatoimingutes oma initsiatiivi;
- 5) algatab vestlust eri partneritega, erinevatel teemadel;

- 6) tegutseb lühikest aega omaette, täiskasvanu osaluseta;
- 7) osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega;
- 8) oskab käituda vastavalt rühma reeglitele;
- 9) väljendab oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning järgib kokkuleppeid;
- 10) tegutseb sihipäraselt;
- 11) kasutab viisakusväljendeid;
- 12) mängib teiste lastega lihtsamaid rollivahetustega igapäevaseid situatsioone ja tegevusi kajastavaid mängu;
- 13) jälgib nähtud tegevusi ja olukordi;
- 14) oskab kasutada söömisel kahvli;
- 15) tuleb toime riietumisega, vajab mõningast abi (lukkude nõõpide, nõõride sidumisel);
- 16) saab iseseisvalt hakkama tualeti kasutamisega.

Õppetegevused: erinevate käitumisviiside tutvustamine; valikute tegemiseks võimaluste pakkumine; lihtsamatesse igapäevatoimingutesse kaasamine; lükkimis-, nõõpimis-, toppimismängud.

4-aastane laps:

- 1) oskab verbaalselt lihtsamaid soove, tahtmisi ja seisukohti väljendada ning kokkuleppeid saavutada;
- 2) püüab vahel teisi abistada ja lohutada, tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest;
- 3) laps osaleb lühiajaliselt ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab ühte mängukaaslast gruppide;
- 4) laps arvestab reegleid autoriteedi juhitud mängudes ja tegevustes;
- 5) laps saab aru ja järgib igapäevases suhtlemises lihtsamaid seltskondliku käitumise reegleid, püüab järgida kodukorra reegleid;
- 6) laps huvitub võistlusmängudest, tahab olla edukas;
- 7) laps tahab olla iseseisev, kuid tal pole sageli realistlikku ettekujutust enda suutlikkusest;
- 8) laps väärtustab oma saavutusi, ta vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu;
- 9) laps saab hakkama eneseteenindamisega – riietub, sööb, joob iseseisvalt, tal on kujunenud tualetiharjumused;
- 10) laps teab oma nime, vanust, sugu, märkab soolisi erinevusi;
- 11) laps saab aru valetamisest kui taunitavast käitumisest;
- 12) laps seab endale mõningaid eesmärke ja täidab neid.

Õppetegevused:
reeglitega mängude mängimine; situatsioonimängud (mis õpetavad väljendama tundeid).

5-aastane laps:

- 1) hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid;
- 2) imiteerib täiskasvanu tegevusi ja rolle, kasutades sotsiaalset keelt ja maneere;
- 3) naudib gruppi kuuluvust ja eakaaslaste seltsi, on kooperatiivne ja teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab;
- 4) oskab sõpra julgustada, lohutada ning kaaslaselt või täiskasvanult abi paluda;

- 5) aktsepteerib reegleid, kogemusi ja muutusi, jälgib reeglite täitmist teiste poolt;
- 6) ilmutab mängides kaaslastega rollide suhtes paindlikkust, oskab olla liider ja järgija;
- 7) väljendab oma emotsioone ja räägib nendest;
- 8) suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt, orienteerub oma suutlikkuses;
- 9) suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest;
- 10) on tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut;
- 11) oskab avalikus kohas sobivalt käituda, ta teab, mida tohib, mida mitte.

Õppetegevused:

rollimängud; situatsioonimängud.

6-aastane laps:

- 1) tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti, arvestab neid käitumises ja vestluses;
- 2) kooskõlastab rollimängudes oma tegevust teiste laste tegevusega;
- 3) kujunevad esimesed sõprussuhted;
- 4) suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita grupis mängida, teha koostööd omal viisil;
- 5) selgitab teistele reegleid, jälgib nende täitmist teiste poolt ning järgib neid ise;
- 6) seab endale eesmärgid ja üritab neid ellu viia;
- 7) on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele;
- 8) laps järgib sotsiaalseid rutiine.

Õppetegevus:

süžee mängud; reeglitega mängud.

7-aastane laps:

- 1) mõistab teiste inimeste tundeid ja nende mitteverbaalseid väljendusi;
- 2) vastutab rohkem oma tegevuse eest, räägib oma plaanidest ja kavatsustest;
- 3) suudab oma emotsioone ja käitumist reguleerida, oskab ka teistega arvestada, on salliv;
- 4) suudab tegutseda iseseisvalt, sõltub vähem oma vanematest;
- 5) algatab mängu ja tegevusi;
- 6) püüab kõiges hakkama saada, on tundlik oma ebaõnnestumiste ja teiste hinnangute suhtes;
- 7) otsib vastastikust mõistmist ja kaasa elamist oma tunnete;
- 8) hoolib väiksematest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise;
- 9) loob sõprussuhted;
- 10) järgib rühma reegleid;
- 11) arutleb lihtsamate eetiliste probleemide üle ning teeb vahet hea ja halva vahel nii enda kui teiste juures.

Õppetegevused:

situatsioonimängud; rollimängud.

Mänguoskused

Mäng on eelkoolieas lapse põhitegevus. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse erinevate valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus.

Eeldatavad mänguoskused

2-aastane laps:

- 1) mängib koos täiskasvanuga matkimismänge;
- 2) teab ja oskab mängida lihtsamaid õppe- ja liikumismänge;
- 3) mängib kaaslasega kõrvuti.

3-aastane laps:

- 1) tunneb huvi mängu ja ühise tegevuse vastu;
- 2) oskab arvestada mängus kaaslastega, viib mängu lõpule, koristab enda järelt mänguasju;
- 3) võrdleb oma toiminguid mängus täiskasvanute omadega tegelikkuses;
- 4) oskab koos kaaslasega lauamänge mängida;
- 5) mängib erineva mängumaterjaliga.

4-aastane laps:

- 1) tunneb huvi mängu ja ühise tegevuse vastu;
- 2) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 3) leiab omale mängukaaslase;
- 4) oskab kasutada mängudes vahendeid ise ja täiskasvanu abiga;
- 5) täidab ja peab meeles lihtsamaid mängureegleid;
- 6) kasutab omandatud oskusi iseseisvates mängudes;
- 7) otsib asendusmänguasju ümbritsevate esemete ja materjalide hulgast;
- 8) mängukaaslastega saavutab kokkuleppe täiskasvanu abiga.

5-aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ja on suuteline mängule keskenduma
- 2) oskab oodata mängus oma korda;
- 3) tunneb rõõmu võidust ja püüab leppida kaotusega;
- 4) suudab jagada oma mänguasju teiste lastega;
- 5) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 6) algatab erinevaid mänge ja arendab mängu sisu;
- 7) täidab mängus erinevaid rolle;
- 8) järgib mängureegleid täiskasvanu abiga;
- 9) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

6-aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) suudab oodata mängus oma järjekorda ja jälgib, et teised ka seda teeksid;
- 3) oskab anda hinnangut nii teiste kui oma mängudele;

- 4) väljendab oma arvamust ning seisukohti ning oskab neid põhjendada;
- 5) järgib mängureegleid, nende täitmist teiste poolt ja vajadusel oskab reegleid teistele selgitada;
- 6) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi ja teadmisi ümbritsevast;
- 7) imiteerib täiskasvanu või kuulnud tegelase rolle, kasutades tema sõnavara, käitumist ja maneere;
- 8) suudab arusaamatusi mängus lahendada verbaalselt;
- 9) organiseerib mängu, määrab mängureeglid ja kaasab teisi;
- 10) tunneb rõõmu võidust ja püüab leppida kaotusega;
- 11) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

7-aastane laps:

- 1) tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma;
- 2) rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast;
- 3) algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu;
- 4) täidab mängudes erinevaid rolle;
- 5) järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada;
- 6) suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele;
- 7) tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus;
- 8) kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

MÄNG

Mäng on lapse iseseisev, vaba ja spontaanne, üksnes tegutsemisrõõmust ajendatud tegevus. Lapse mängus kajastub õppetöös omandatu ja ka meie igapäevaelu. Pedagoog toetab teadlikult ja eesmärgistatult lapse arengut:

- 1) õpetades tunnetama oma keha, arendades mõtlemisvõimet;
- 2) luues mänguks vajalikud tingimused ja vahendid;
- 3) kujundades oskust täita mängulisi toiminguid mänguasjadega;
- 4) õpetades jagama mänguvahendeid, jäljendama täiskasvanuid;
- 5) süvendades kõrvuti mängimise oskust ja soodustades üleminekut paarismängult koosmängule.

Mängud jaotatakse:

vabamängud ehk loovmängud;
reeglimängud ehk valmismängud.

Mänguliigid:

Loovmäng: kodumäng, poemäng, arstimäng, juuksurimäng, liiklusemäng. looduslike objektide ja materjalide (puud, kivid, käbid, lehed, tõrud, liiv lumi) loov kasutamine.

Loovmäng on lapse iseseisva mõtlemise tulemus. Vabamängud tekivad omaalgatuslikult, inspireerituna ümbritsevast maailmast. Mida sisukam on laste igapäevaelu ja avaram nende silmaring, seda rikkam ja mitmekesisem on vabamäng.

Rollimäng (lavastusmäng): erinevad käpik- ja sõrmenukud, kostüümid, lavastamine tuttavate kirjanduspalade põhjal, erinevate olukordade lavastamine.

Liikumismäng: jooksumängud, hüplemis-, viske- ja püüdmismängud, ronimis- ja roomamismängud, orienteerumismängud, sportmänguelementidega mängud. Liikumismängud kuuluvad reeglismängude alla. Liikumismängud arendavad laste aktiivsust, iseseisvust ja omaalgatuslikkust. Laps oskab täpselt täita mängureegleid, püüab kiiresti ning osavalt tegutseda ja mängida mäng lõpuni. Oskab aru saada, et võistkondlik võit eeldab kõikide osavõtjate ühist jõupingutust.

Ehitusmäng: ehitamine erineva suurusega erinevast materjalist klotsidega, ehitamine liivast, kividest, okstest, lumest, toolidest, jääkmaterjalidest, ehitamine omal soovil, teatava otstarbe jaoks, fantaasia põhjal, ehitamine juhendi järgi, konstrueerimine .

Õppemäng: mängud mänguasjadega (tornid, esemete liigitamine), lauamängud (lotod, doominod jne.), suulised mängud (äraarvamine, mõistatused) lauamängud, (lotod, memoriin, kabe, male, täringumängud), tähelepanu arendavad mängud, sõna- ja häälikumängud, meeltarendavad mängud (kompimine, haistmine, maitsmine, kuulmine), lükkimine, puhumismängud. Õppemängudel on nii õpetuslik ja tunnetuslik kui ka emotsionaalne pool. Õppemängud arendavad lapse sensoorseid ja vaimseid võimeid: vaatlusoskust, esemete võrdlemise oskust, oskust märgata väikesi erinevusi esemete tunnustes, oskust määrata esemete asukoht.

Eeldatavad mänguoskused erinevate mänguliikide puhul vanuseti

1,5 – 3-aastane laps

Loovmäng

Laps:

- 1) oskab varasematest mängudest tuttavaid mängulisi toiminguid üle kanda uutesse mängudesse;
- 2) suudab oma mängulisi toiminguid sõnadega saata, rikastades sellega mängu sisu;
- 3) tuleb toime mängus rolliga seotud toimingute täitmisega ning valib selleks vajalikke vahendeid;
- 4) areneb oskus koos kaaslasega mängida.

Rollimäng

Laps:

- 1) mõistab rollimängude sisu;
- 2) oskab tähelepanelikult kuulata ja vaadata;
- 3) suudab kaasa mängida;
- 4) oskab kasutada rollile iseloomulikke kujundlikke vahendeid liigutuste, miimika ja žestide kaasabil;
- 5) tuleb toime eneseväljendusega;
- 6) oskab väljendada tegelaste emotsioone.

Ehitusmäng

Laps:

- 1) tuleb toime asjade, nähtuste võrdlemisega;
- 2) teab temale tuttavate erinevate esemete (klotside) omadusi;
- 3) tuleb toime enesevalitsemisega (on ehitamisel kannatlik).

Liikumismäng

Laps:

- 1) oskab rütmi tunnetada ja väljendada fantaasiat;
- 2) oskab oma liigutusi teiste lastega kooskõlastada;
- 3) tuleb toime orienteerumisega ruumis.

Õppemäng

Laps:

- 1) tuleb toime peenmotoorikat nõudvate ülesannetega;
- 2) oskab asjade, esemete, nähtuste ära tundmiseks ja kirjeldamiseks erinevaid meeli kasutada.

3-5-aastane laps

Loovmäng

Laps:

- 1) oskab väljendada oma fantaasiat;
- 2) oskab mängida erinevate mänguasjade ja –vahenditega, loodusliku– ja ehitusmaterjaliga;
- 3) tuleb toime suhtlemisel nii eakaaslaste kui täiskasvanutega;
- 4) tuleb toime erinevate rollide täitmisega;
- 5) oskab koos tegutseda;
- 6) oskab kasutada asendus- ja mõttelisi mänguasju.

Rollimäng

Laps:

- 1) konstrueerib, osaleb rolli- ja võistlusmängudes ja loovtegevustes;
- 2) eelistab soole vastavaid mängu;
- 3) osaleb erinevates mänguliikides ja loovtegevustes;
- 4) tegutseb koos teistega, tema tegutsemismotivatsioon on olulised eakaaslased;
- 5) suurenenud teadmiste ja kogemuste tõttu muutub mäng sisukamaks;
- 6) esialgne, varjatud rolli mängimine muutub teadlikuks rolli täitmiseks („Ma olen politseinik, õpetaja...”)
- 7) tähtsustab järjest enam kujutatav sündust, suudab ka iseseisvalt mängusündust luua;
- 8) mõistab järjest enam mängu sümbolset tähendust, rollikäitumist:

Ehitusmäng

Lapse mängu iseloomustab:

- 1) loogiliselt üksteisele järgnevad tegevused, mis põhinevad laste teadmistel, mõttetööl ja fantaasial;
- 2) laps ei vaja töövõtete ettenäitamist, õpetaja osaks on lapse fantaasia ergutamine;
- 3) järjest enam hakkab huvituma töö tulemusest;

- 4) vajadus kiituse ja hinnangu järele;
- 5) areneb peenmotoorika, järjekindlus ja püsivus.

Õpetaja:

- 1) mitmekesistab ehitusmaterjali valikut;
- 2) juhhib õppekäikudel tähelepanu ehituslikele konstruktsioonidele;
- 3) õpetab nägema ehitiste ilu, märkama üldise kõrval üksikut, võrdlema erinevat;
- 4) aitab valida ehitusmängu süžeed;
- 5) õpetab koos lapsega ehitades ja otstarbekaid ehitusvõtteid kasutades.

Liikumismäng

Laps:

- 1) saab aru talle õpetatud mängureeglitest, jätab meelde ja täidab neid mängus;
- 2) oskab orienteeruda ruumis ja teatud maa-alal;
- 3) oskab viisakalt ja sõbralikult kaasmängijatesse suhtuda;
- 4) tuleb toime erisuurustes vahendite kasutamisega.

Õppemäng

Laps:

- 1) täidab järjest keerukamaid reegleid;
- 2) õpib tasapisi täitma juhtrolli;
- 3) võrdleb oma käitumist mängus teiste omadega.

Õpetaja:

- 1) analüüsib, mida lapsed õppemängu mängides õpivad;
- 2) optimeerib õppeülesanded;
- 3) säilitab mängurõõmu;
- 4) juhhib mänguprotsessi.

5-7-aastased lapsed

Loovmäng

Laps:

- 1) oskab iseseisvalt valida mängu teema ja arendada selle sisu;
- 2) oskab leida mänguks sobivaid mänguasju;
- 3) oskab kasutada olemasolevaid teadmisi ja tuleb toime uute mänguteemade väljamõtlemisega;
- 4) oskab mängus kinni pidada mängulistest suhetest;
- 5) oskab enne mängu algust kokku leppida mängu teema, sisu, vahendite ja rollide jaotuse;
- 6) oskab olemasolevaid teadmisi kasutada eriteemaliste mängude ühendamisel uueks mänguks ja nende sisu täiustamisel;
- 7) on loov ja oskab kasutada asendus- ja mõttelisi asju;
- 8) tuleb lihtsamate mänguasjade valmistamisega ise toime.

Rollimäng

Laps:

- 1) eelistab omasoolisi mängukaaslasi;
- 2) järgib mängudes ja tegevustes reegleid, eriti nende täitmist teiste poolt;

- 3) oskab reegleid teistele selgitada;
- 4) algatab mängu ja tegevusi, täiskasvanu roll jääb väiksemaks;
- 5) osaleb erinevates mänguliikides, järgib reegleid.

Lapse mäng:

- 1) süžee muutub loovamaks;
- 2) enne mängu hakatakse arutlema süžee, valitavate rollide, rollijaotuse, vahendite üle;
- 3) mängudes ilmub rollisuhetus;
- 4) areneb nii koos- kui ka üksinda mängimise (režissöörimäng) oskus;
- 5) olulisemaks muutub kõne;
- 6) kujuneb konfliktide lahendamise oskus.

Ehitusmäng

Mängu iseloomustab:

- 1) ideede mitmekesisus;
- 2) täiskasvanute jäljendamine, rollijaotus;
- 3) mõtte viiakse ellu, ülesanded on täpsemalt jaotatud, tekib vastastikune kohustus.

Õpetaja:

- 1) rikastab laste teadmisi ümbritsevast elust;
- 2) ühildab intellektuaalse ja praktilise tegevuse;
- 3) õpetab võrdlema, mõistatusi lahendama;
- 4) juhib laste tähelepanu sümmeetriale, kontrastidele, arhitektuurile, üldplaanile;
- 5) innustab visandeid koostama.

Liikumismäng

Laps:

- 1) oskab liikumismänge omaalgatuslikult mängida;
- 2) on liikumismängudes aktiivne ja iseseisev;
- 3) suudab järgida mängureegleid;
- 4) oskab loovalt looduslikke objekte ja materjale kasutada.
- 5) tuleb toime tuttavate mängude õpetamisega teistele;
- 6) oskab mängude valikul arvestada ruumi, aega, osavõtjate arvu ja vahendite olemasolu;
- 7) tuleb toime enesevalitsemisega ka juba etteaimatava kaotuse korral, mängides mäng siiski lõpuni;
- 8) oskab iseseisvalt organiseerida liikumismänge arvestades aastaaega, looduslikke ja olustikulisi tingimusi;
- 9) saab hakkama mängude sisu ja reeglite omapoolse täiendamisega;
- 10) oskab tunda rõõmu võistlusmängudes osalemisest ja saab aru, et võistkondlik võit eeldab kõikide osavõtjate ühist jõupingutust.

Õppemäng

Õpetaja:

- 1) kinnistab laste teadmisi õppemängude kaudu

Laps:

- 1) seab endale ise eesmärged, järgib reegleid ja lõpetab mängu;

- 2) võrdleb esemeid, nähtusi jm ka mälu järgi ning oskab teha ülistusi;
- 3) koostab jutustusi, mõtleb välja mängu ja mõistatusi.

Erinevate õppe- ja kasvatusvaldkondade lõimimine mängu kaudu

Mängu tuleb kasutada lasteaia põhilise õppemeetodina. Juhtroll on õpetaja isiksusel ja kutsemeisterlikkusel. Õpetaja muudab lapse mängu huvitavaks, jõukohaseks ja arendavaks olles ise mängutingimuste looja, mängu juhendaja ning ka mängutulemuste analüüsija.

Lauamängude mängimine on tihedalt seotud matemaatika õppimise, keele- ja kõneoskuse kujunemise, mälu treenimise, osavuse arenemise, sotsiaalsete oskuste arenguga.

Ehitusmängud seostuvad teadmistega ümbritsevast elust, keele ja kõne, matemaatika, kunsti ja liikumisega.

Rollimängud (lavastusmängud) seostuvad keele ja kõne, kunstilise tegevuse, liikumise, muusikalise, matemaatiliste võimete ja motoorika arenguga.

Õppe- kasvatustegevuse korraldus

Käesolevas punktis esitatakse VLP lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse korraldus nii sisulisest kui ajalisest aspektist lähtuvalt.

Õppeaasta

Õppeaasta algab VLP lasteaias 1. septembril ja kestab kuni järgmise kalendriaasta 31. augustini. Õppeaasta algab sissejuhatavate tegevustega, harjutatakse päevarütmi, eesmärgistatud koostegutsemist, üksteisega arvestamist.

Süvendatud õppetegevuse aeg kestab 15. septembrist – 30. maini.

Suveperioodil (1. juunist – 31. augustini) toimub õpitu kordamine ja kinnistamine. Õppetegevus on peamiselt mänguline.

VLP põhikooli koolivaheaegade aegadel viiakse lasteaias läbi loovmängunädalad.

Õppe- ja kasvatustegevuse alused

- Õppe- ja kasvatustegevus toimub lapse elu ja ümbritsevat keskkonda käsitlevate teemade kaudu.
- Õppe- ja kasvatustegevus lasteaias jaotub kuueks põhivaldkonnaks, kus õpetaja planeerib ja viib lõimitult läbi erinevaid tegevusi:

Mina ja keskkond

Keel ja kõne

Matemaatika

Kunst

Liikumine

Muusika

- Lisaks antud valdkondadele on lasteaia õppekavas eraldi välja toodud kaks täiendavat valdkonda: **inglise keel** (4.-7.-aastastele) ja **digiõpetus** (6.-7.-aastastele, võimalusel kaasatakse ka 5-aastaseid). Antud valdkondades läbiviidav õppetöö on süstemaatiline ja lähtub vastavates valdkonnakavades püstitatud õpieesmärkidest.
- Tegevuse planeerimisel arvestab õpetaja lapse vanusega, millest lähtuvalt on planeeritud tegevuste arv päevas ja tegevuse kestus.
- Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma **päevakavale**, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmile. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogi kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Päevakava üldist raamistikku arvestades on planeeritud aasta teemad ja tegevused ning nende rakendamine.

Päevakavas võib õpetaja teha mõistlikke muutusi laste vajadusi ja arengut arvestades.

Päevakava määrab ära:

- toidukordade kellaajad;
- õues viibimise kellaaja – sõltuvalt ilmastikust vähemalt 1-2 korda päevas;
- päevase uinaku aja;
- planeeritud tegevuste ajakava:
3-5-aastastel lastel planeeritud tegevuste kestus kuni 25 minutit, planeeritakse kuni 3 tegevust päevas;

6-7-aastastel lastel planeeritud tegevuste kestus kuni 35 minut, planeeritakse kuni 4 tegevust päevas;

- Lasteaia õppe- ja kasvatustegevust toetavad läbiviidavad üritused. Õppe- ja kasvatustegevuse järjepidevust toetavad lasteaia traditsioonilised üritused. Ürituste planeerimisel ja läbiviimisel lähtutakse lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtetest, vanemate, laste, personali ja kohaliku omavalitsuse ettepanekutest.

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang

- Lasteaia õppe- ja kasvatustöö planeerimisel lähtutakse lasteaia õppekavast ja õppeaasta ajalisest korraldusest.
- Igal õppeaastal püstitatakse õppe- ja kasvatustegevusele eesmärgid, mis tulenevad hinnangust eelmise õppeaasta tegevusele. Planeeritud eesmärgid ja vastavad tegevused kajastuvad lasteaia aasta tegevuskavas.
- Töö ja eesmärkide täitmise analüüsimine ja hinnangu andmine toimub õppeaasta lõpul pedagoogilises nõukogus. Analüüsist tulenevalt tehakse ettepanekud järgmise õppeaasta tegevussuundade ja eesmärkide osas.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuse planeerimine, analüüs ja hinnang

- Lähtudes Koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, lasteaia õppekavast ja eelmise aasta töö analüüsist koostab rühmaõpetaja igal aastal õppeaasta alguseks rühma **tegevuskava**, mis sisaldab järgnevat:

rühma iseloomustus,
õppeaasta eesmärgid,
õppe- ja kasvatustegevused,
päevakava,
huvitegevused,
tegevusplaan (tunniplaan),
aastaplaan teemade lõikes,
üritused,
üldised õppematerjalid (nt hommikuringi liisusalmid),
lapse arengu tagasisidestamine.

- Tegevuskava on lastevanematele tutvumiseks paberkandjana lasteaias.
- Vastavalt rühma tegevuskavale planeerib rühmaõpetaja valdkonniti tegevusi kuu kaupa. Kuukavasse lisavad oma õppetegevuste eesmärgid ja õppesisu kõik lasteaia õppetegevusi läbiviivad õpetajad.
- Kuukava on lastevanematele tutvumiseks paberkandjal lasteaias.
- E-kooli päevikusse märgitakse tunnikirjeldused ja tagasiside lastevanematele. Kokkuvõtavad vahehinnangud märgitakse e-kooli kaks korda õppeaastas, 10. detsembriks ja 10. märtsiks, aastahinnang 10. juuniks.
- Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkide täitmist, tegevuskava realiseerumist analüüsitakse juunis. Juunis teeb õpetaja kokkuvõtte rühma õppe- ja kasvatustegevusest.

Õppe-kasvatustegevuse korraldus liitrühmas

Õpetaja peamiseks ülesandeks on lapse igakülgset arengut toetava keskkonna loomine: ruum, õppevara ja inimkeskkond.

Päevakava on kõigile lastele ühtne, kuid paindlik; nooremad lapsed alustavad tegevusi 5-10 min varem. Õpetaja pole surutud aja raamidesse, vaid jälgib, et planeeritu saab päeva jooksul läbi võetud.

Tegevusi kavandades pedagoog

- arvestab laste arengutaset ja –tempot;
- pakub lastele tegevusi nii sarnase kui ka erineva koosseisuga rühmades, st valikuvõimalust tegutseda ühevanuste või eri vanuses laste hulgas;
- kaasab õpetaja-abi töösse pakkudes tegevuse varem lõpetanud lastele teise tegevuse;
- järk-järgulise tegevuse puhul kavandab iseseisvaks tööks tuttava või kordamist vajava materjali.

Tegevuste organiseerimise viisid:

- kogu rühm tegeleb üht liiki tegevusega
- kogu rühm tegeleb üht liiki tegevusega, kuid ülesande raskusaste on vanuseti erinev
- tegevus on üheaegne, kuid nooremal ja vanemal vanuserühmal on see erinev
- tegevus toimub ühe alarühmaga, üldjuhul rühmades: 1,5-3-aastased ja 4-7-aastased.

Õppe- ja kasvatusvaldkondade eesmärgid, sisu ja lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti

Lasteaia õppe- ja kasvatustegevus jaotub vastavalt Koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale kuueks valdkonnaks:

- Mina ja keskkond
- Keel ja kõne
- Matemaatika
- Kunst
- Liikumine
- Muusika

Lisaks on õppekavva lisatud valdkonnad: **inglise keel** ja **digiõpetus**.

Alljärgnevalt esitatakse valdkondade üldeesmärgid ning õppe- ja kasvatustegevuste läbiviimise põhimõtted igas valdkonnas.

Mina ja keskkond

Eesmärgid

Õppija:

- 1) mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult;
- 2) saab ettekujutuse oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas;
- 3) väärtustab eesti ja vormsi kultuuritraditsioone;
- 4) väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ja ohutult;
- 5) mõistab ja väärtustab oma kodukoha erilisust;
- 6) väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnateadlikku mõtteviisi;
- 7) märkab nähtusi ja muutusi looduses;
- 8) saab ettekujutuse lihtsamatest loodusteadusliku uurimise viisidest, põhimõtetest;
- 9) oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele;
- 10) järgib kokkulepitud reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme.

Õppesisu

Sotsiaalne keskkond: mina, minu perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldinimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid; tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;

Tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;

Looduskeskkond: kodukoha loodus, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Kodulugu.

Parunikivi õpperada.

Õppekäigud: Huitberg, koprarada (2 korda aastas), Rumpo rannik.

Jaan Spuhl Rotalia pärand: viljapuud, loodusvaatlused.

Taimed (puud, põõsad, puhmad, rohhtaimed, valikuliselt: sõnajalgtaimed, vetikad, samblad);

loomad (putukad, imetajad, linnud, valikuliselt: roomajad, kahepaiksed, limused);

seened (kübarseened, valikuliselt: muud vormid, samblikud);

kooslused, elupaigad;

loodusnähtused.

Kultuuritraditsioonid: jõulud (kirik, rõngasrist, eluring); mini-Vormsi lasteaia hoovis (8-tee, külanimed)

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast, mis hõlmab sotsiaalset-, loodus- ja tehiskeskkonda, sh tervise-, liikluskasvatust, kombeõpetust ja tundekasvatust (koduloolisuse printsiip);
- 2) suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima, kogema mängu ja igapäevategevuste kaudu, võimaldades tal ümbritsevat tajuda läbi erinevate meelte ja aistingute: vaadelda, nuusutada ning maitsta, kompida ja kuulata;
- 3) lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust, üldõpetuslikku tööviisi rakendades suunatakse last märkama ilu ümbritsevas elus, inimeste töös ja käitumises ning toetatakse lapse soovi ise oma käitumisega kasu tuua;
- 4) suunatakse last mängudes, ümbritsevas looduses, liikluses, oma tervises seisundis jm märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ning kogetust järeldusi tegema;
- 5) suunatakse last vahendeid ja materjale säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

SOTSIAALNE KESKKOND

Terviklik mina

Enesetutvustus

3-4-a

Ütleb küsimisel oma ees- ja perekonnanime, vanemate eesnimed, õdede-vendade nimed.

4-5-a

Ütleb küsimisel oma kodukoha nime.

5-6-a

Ütleb küsimisel oma koduse aadressi.

6-7-a

Ütleb küsimisel oma pere kontakttelefoni.

Sotsiaalsete rollide tajumine

3-4-a

Kirjeldab lasteaia erinevate ruumide otstarvet.

Nimetab küsimisel erinevaid elukutseid nende tegevuse alusel (nt pagar küpsetab saia).

Enne uue tegevuse alustamist korrastab eelneva koha.

Paneb iseseisvalt oma riided ettenähtud kohta.

Selgitab, miks tuleb märjad riided kuivama panna.

4-5-a

Nimetab lasteaia töötajaid ja nende ülesandeid (nt kokk teeb süüa).

Nimetab oma lasteaia nime.

Loetleb enimtuntud elukutsete juurdekuuluvaid töövahendeid.

Põhjendab mängu- või töökoha korrastamise vajadust.

5-6-a

Kirjeldab oma lasteaia asukohta.

Selgitab vestluses enimtuntud ametite (nt arst, tuletõrjuja, politsei, õpetaja) vajalikkust.

Paneb märjad riided ise kuivama.

Korrastab oma isiklike esemete hoiukohta (riidenagi või – kapp, töökarp).

6-7-a

Kirjeldab kooli ja lasteaia erinevusi.

Nimetab küsimisel, kelle poole abi vajades tuleks pöörduda (nt tulekahju- tuletõrje, haigus- arst, liiklusõnnetus politsei).

Selgitab töölkäimise vajadust.

Selgitab raha otstarvet.

Viib ettevõetud tööd (pliiatsite teritamine, ümbruse korrastamine) lõpule

TERVISLIK ELUVIIS

Tervise teadvustamine ja väärtustamine

4-5-a

Nimetab tegevusi, mis on tervisele kasulikud (nt tervislik toitumine, piisav keheline aktiivsus, piisav uni ja puhkus, mäng, heatuju, meeldivad suhted).

5-6-a

Selgitab, kuidas hoida enda ja teiste tervist.

Selgitab, et suitsetamine sh passiivne suitsetamine (viibimine tubakasuitsuses keskkonnas) ja alkoholi tarvitamine kahjustavad tervist.

6-7-a

Selgitab, mida tähendab terve olemine.

Selgitab, kuidas inimesi ümbritsev keskkond või inimeste käitumine võib mõjutada tervist.

Hügieen

3-4-a

Selgitab, miks peab ennast kammima ja pesema.

4-5-a

Selgitab, miks enne sööki ja pärast WC-s käimist peab pesema käsi.

5-6-a

Selgitab, miks igal lapsel on isiklikud hügieenitarbed (kamm, hambahari, käterätik).

6-7-a

Täidab isiklikku hügieeni harjumuslikult

Hammaste tervis

3-4-a

Peseb hambaid täiskasvanu (suulisel) juhendamisel

4-5-a

Nimetab hammaste tervise jaoks vajalikke tegevusi (hammaste pesemine, tervislik toitumine, hambaarsti juures käimine).

5-6-a

Selgitab, miks tekivad hambaaugud.

Põhjendab, miks piimahambad ära tulevad (sest nende asemele kasvavad jäävhambad).

6-7-a

Järgib hammaste hooldamise ja hoidmise põhimõtteid igapäevaelus.

Peseb hambaid iseseisvalt ja õigesti

Tervislik toitumine

3-4-a

Nimetab toiduaineid, mida tuleks süüa iga päev.

4-5-a

Nimetab toiduainete rühmad (teraviljatooted, puu- ja köögiviljad, piimatooted, liha, kala, muna, toidurasvad).

5-6-a

Selgitab taldrikureegli põhimõtet (pool taldrikust on täidetud köögiviljaga, veerand teraviljaga – kartul või riis või makaron ja veerand liha või kalaga).

Selgitab, kust pärinevad igapäevased toiduained (nt kohupiima valmistatakse piimast, leiba teraviljast).

Valmistab koos täiskasvanuga lihtsamaid toite.

6-7-a

Selgitab, milliseid toiduaineid on igapäevaselt vaja süüa rohkem ja milliseid vähem

Inimkeha tundmine

3-4-a

Osutab küsimisel kehal südame, kopsude ja aju asukohale.

4-5-a

Selgitab küsimisel, milleks on vajalikud silmad, kõrvad, nina.

5-6-a

Nimetab erinevaid meeleelundeid (kuulmis- ja tasakaaluelund, nägemis-, haistmis- ning maitsmiselund).

6-7-a

Selgitab, milline on südame, aju, kopsude kõige olulisem ülesanne.

Sotsiaalsed toimetulekuoskused

4-5-a

Nimetab oma emotsioone (rõõm, kurbus).

5-6-a

Märkab ja mõistab enda ja teiste (ka pildil ja fotol) emotsioone (hirm, kurbus, üllatus, viha, rõõm).

Kuulab lühiajaliselt kaaslast.

6-7-a

Arvestab eakaaslaste ja täiskasvanute tunnetega.

Kirjeldab oma tundeid.

Tuleb toime tugevate emotsioonidega.

Kirjeldab enda positiivseid omadusi.

Põhjendab oma seisukohti.

Lahendab konflikte sõnaliselt.

Kirjeldab, kuidas ennast kaitsta negatiivsetes olukordades, mis võivad kahjustada tervist või olla eluohtlikud (tubaka, alkoholi, narkootikumide pakkumine, vägivald, väärkohtlemine).

TURVALISUS

Liiklusohutusnõuete tundmine

3-4-a

Põhjendab helkuri kandmise vajadust.

Selgitab, miks maanteedel on ülekäigurajad (sebrad) ja valgusfoorid

4-5-a

Selgitab, kuidas ületada sõiduteed reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal.

Ületab iseseisvalt ohutult sõidutee.

Põhjendab, miks rattaga, rulaga, rulluiskudega sõites peab kandma kiivrit.

Selgitab, et autos sõites (sh tagaistmel) tuleb kinnitada turvavöö.

5-6-a

Kirjeldab jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise põhimõtteid.

6-7-a

Järgib liikluseeskirju tuttavas keskkonnas.

Liikluses abi vajades pöördub täiskasvanute poole.

Kirjeldab, kuidas kasutada turvavarustust (kiiver, põlve-, randmekaitsmed jm.) jalg-, tõukerattaga ja rulluiskudega sõites ning teeb seda.

Reeglite tundmine

3-4-a

Järgib kokkulepituid rühmareegleid.

Selgitab, et reeglid on vajalikud ohutuse tagamiseks.

4-5-a

Kirjeldab, millised reeglid kehtivad tema kodus.

5-6-a

Mõtleb koos õpetajaga välja ühised rühmareeglid.

6-7-a

Järgib kokkulepituid ja üldtuntud reegleid (nt liiklus)

Turvalisusnõuete tundmine

3-4-a

Nimetab kohti ja esemeid, mis võivad olla ohtlikud (nt trepid, rõdu, aknad, kuum toit, lahtine tuli, ravimid, käärid).

4-5-a

Selgitab, et õnnetuse korral tuleb pöörduda täiskasvanu poole.

Oskab selgitada turvavöö, jalgrattakiivri jms turvavarustuse vajalikkust.

Oskab järgida evakueerumise juhiseid.

Selgitab, miks võõrastega ei tohi kaasa minna.

5-6-a

Kasutab terariistu ohutult.

Nimetab hädaabi numbri 112 ja simuleerib selle kasutamist.

Selgitab, kuidas käituda tulekahju korral.

6-7-a

Selgitab, kuidas tegutseda, kui on eksinud linnas/maal või metsas.

Kirjeldab lihtsamaid esmaabi võtteid.

Teab, kuhu ja kuidas pöörduda ohu- ja kriisiolukordade puhul.

ÜLDINIMLIKUD VÄÄRTUSED

Viisakuse reeglite järgimine

3-4-a

Rakendab iseseisvalt põhilisi viisakusreegleid.

Põhjendab lihtsamate lauakommete vajalikkust (nt noa ja kahvliga söömine).

4-5-a

Järgib süües iseseisvalt lauakombeid.

5-6-a

Põhjendab viisakusreeglite järgimise vajadust.

6-7-a

Kontrollib oma käitumist vastavalt üldlevinud viisakusreeglitele ja korrigeerib seda vajadusel.

Sõpruse väärtustamine

3-4-a

Loob lühiajalisi sõprussuhteid.

Lohutab omaalgatuslikult kaaslast.

4-5-a

Nimetab küsimisel sõbra positiivseid omadusi.

Abistab vajadusel nõrgemat.

5-6-a

Põhjendab, miks on hea omada sõpra/sõpru.

Loob püsivaid sõprussuhteid.

6-7-a

Selgitab, mida tähendab sõprus.

Salliv suhtumine erinevustesse

3-4-a

Selgitab kuulnud muinasjutu tegelaste käitumise põhjal „hea” ja „halva” tähendust.

Kirjeldab küsimisel, mille poolest inimesed on erinevad (nt kasv, juuksed).

4-5-a

Selgitab eluliste olukordade põhjal, mis on õige või vale.

Suudab täiskasvanu abiga mõista inimeste erinevusi.

5-6-a

Mõistab, et inimeste huvid ja arvamused võivad erineda ja suudab seda väljendada oma käitumises (nt näitab üles viisakat huvi teise tegevuse vastu, mis ei pruugi endale meeldida).

6-7-a

Oskab põhjendada mõistete “hea”, “halb”, “õige”, “vale” kasutamist konkreetsetes olukordades.

KOMBED JA TRADITSIOONID

Kodu, perekonna ja kodukoha väärtustamine

3-4-a

Nimetab oma kodukoha tuntumaid asutusi (kool, kauplus, postkontor).

4-5-a

Räägib oma vanavanematest.

Kirjeldab oma kodu.

5-6-a

Kirjeldab oma kodukohta (kodu, pere, loomad, naabrid).

Kirjeldab, mida on koduvalla/-linna lipul kujutatud. Oskab nimetada oma koduküla nime.

6-7-a

Kirjeldab oma peretraditsioone. Teab tähtsamaid jõulutraditsioone.

Selgitab, kes on ja mida teeb vallavanem. Oskab nimetada vähemalt 4 Vormsi küla.

Rahvuskultuuri tundmine

3-4-a

Nimetab riigi nime, kus ta elab, kodusaare nime.

Nimetab Eesti rahvakalendri tähtpäevi, millel ta on osalenud: nt mardi-, kadripäev ja vastlapäev.

4-5-a

Selgitab, millal lipud heisatakse ja hümnid lauldakse.

Põhjendab, miks riietutakse mardi- ja kadrisandiks.

5-6-a

Nimetab Eesti rahvuslinnu, -lille ja -kivi.

Nimetab 2-3 erinevat rahvust ja keelt. Kirjeldab tuntumate rahvakalendri tähtpäevadega seotud kombeid.

Nimetab Eesti rahvustoite, mida ta on ise söönud (nt kama, hapukapsad, verivorst).

6-7-a

Nimetab Eesti rahvussümboolikat (nt lipp, lill, lind).

Nimetab 4-5 erinevat rahvust ja keelt. Selgitab, et esivanemad ennustasid ilma looduse (loomade ja taimede) ning rahvakalendri tähtpäevade järgi.

LOODUSKESKKOND

Taime- ja loomariik

Taimed, seened

3-4-a

Kirjeldab, mida tuttavatest köögi- ja puuviljadest valmistada saab.

Oskab teha tähelepanekuid sügisestest muutustest looduses (lehtede värvumine, viljade valmimine jms).

Oskab näha okaspuu ja lehtpuu lehe erinevust, eristab okaspuid lehtpuudest.

Oskab eristada seene peamisi maapealseid osi (kübar ja jalg).

4-5-a

Nimetab erinevaid vaadeldavaid köögivilju (nt punapeet, kaalikas, kõrvits, sibul) ja teab, kuidas neid kasutatakse.

Nimetab 1-2 lehtpuud (nt kask, vaher) ja 1-2 okaspuud (kuusk, mänd).

Nimetab mõne söögi- ja mürgiseene (nt kukeseen, pilvik, kärbseseen).

Oskab vaadelda rohttaimi, eristada selle põhilisi osi (leht, vars, õis, juured).

5-6-a

Oskab vaadelda puud, eristada selle osi (tüvi, võra, oksad, juured).

Nimetab 3-4 lehtpuud (nt pihlakas, kastan, tamm).

Nimetab 2-3 viljapuud (õuna-, pirni-, ploomipuu).

6-7-a

Seostab aastategu ja taimede arengut (kevadel tärkavad, õitsevad, suve lõpus, sügisel viljad).

Nimetab 4-6 liiki rohttaimi.

Nimetab puude (mis ei ole viljapuud) vilju (nt kastanimuna, tammetõru, käbid).

Oskab vaatlusel nimetada seene osasid.

Oskab viia läbi lihtsamaid vaatlusi ja teha neist lihtsamaid järeldusi.

Loomad

3-4-a

Kirjeldab erinevate loomade (erinevaid) elupaiku ja elamisviise (nt rebane elab urus).

Nimetab linnu kehaosi (nt pea, nokk, tiivad).

4-5-a

Selgitab, miks loomad karva vahetavad.

Nimetab tuntumaid linde (nt tihane, kuldnokk, vares).

Oskab vaatllemisel märgata putukate iseloomulikke tunnuseid (6 jalga, mõnel kõva kest, tiivad).

Nimetab 3-4 putukat (nt liblikas, kärbes, mesilane, kiil).

Eristab ja nimetab vaatllemisel kaladele iseloomulikke tunnuseid (nt uimed, soomused, saba).

5-6-a

Nimetab erinevate loomade (piltide) seast need, kes elavad Eestis.

Põhjendab, miks mõned linnud lendavad soojale maale.

Nimetab tuntumaid paigalinde (nt varblane, tihane) ja rändlinnuliike (nt pääsuke, kuldnokk).

6-7-a

Nimetab enimentunud loomi, kes ei ela Eestis (nt lõvi, elevant, papagoi, hai, skorpion jt).

Selgitab, miks mõnda looma nimetatakse kiskjaks.

Nimetab 2-3 liiki kalu.

Oskab eristada putukat ja ämblikku.

ELUKESKKOND

Valguse, soojuse, vee, õhu tähtsus

3-4-a

Seostab aastaaegu ja ilma soojust (suvel soe, talvel külm).

Teab vee vedelat ja tahket olekut, oskab küsimisel selgitada, mis on sulamine.

4-5-a

Kirjeldab soojuse ja valguse vajalikkust inimeste, taimede ja loomade kasvamiseks.

Kirjeldab puhast vett.

Nimetab esemeid, mille kasutamiseks on vajalik õhk (jalgratta- ja autokumm, ujumisirõngas).

5-6-a

Nimetab erinevaid veekogusid (jõgi, järv, meri).

Põhjendab, miks on õhk inimestele, taimedele ja loomadele vajalik.

6-7-a

Põhjendab loomade ja taimede erinevust maakera erinevatel poolkeradel sealse erineva temperatuuriga.

Kirjeldab veekogude erinevust.

Maavarad

3-4-a

Teab ja nimetab liiva, kivi, mulda.

4-5-a

Kirjeldab vaatlemisel (uurimisel) savi, liiva.

Oskab vaatlemise, kompimise, uurimise abil tuua välja savi, liiva, mulla erinevusi, sarnasusi.

5-6-a

Kirjeldab kivide, liiva ja mulla kasutamise võimalusi.

6-7-a

Oskab täiskasvanu abiga kirjeldada, miks on maavarad olulised. Nimetab 1-2 maavara (nt turvas, paekivi, liiv).

Elukooslused - mets, soo, raba, niit

3-4-a

Oskab märgata ja nimetada metsa iseloomulikke tunnuseid.

4-5-a

Oskab võrrelda metsa ja niitu (leida erinevusi ja sarnasusi).

5-6-a

Oskab kirjeldada õppekäikudel nähtud elupaiku, kooslusi (rannik, mets, Vae oja ja ojakaldal olev märg mets, kopra pesa).

6-7-a

Oskab viia läbi lihtsamaid vaatlusi elupaikade, koosluste kirjeldamiseks. Oskab tunnuste põhjal eristada õppekäikudel nähtud elupaiku, kooslusi.

INIMENE JA LOODUS

Muutumine looduses

3-4-a

Selgitab ilmastiku muutuste seoseid taimede, loomade ja inimestega (nt lehed langevad, loomad jäävad talveunne, inimesed riietuvad soojemalt).

Selgitab öö ja päeva erinevust.

4-5-a

Iseloomustab ilmastikunähtusi (nt vihm, rahe, udu jms).

Iseloomustab erinevaid aastaaegu 1-2 tunnusega.

5-6-a

Nimetab aastaaegu.

Kirjeldab aastaaegade olulisi tunnuseid.

Oskab täiskasvanu juhendamisel koguda lihtsamaid vaatlusandmeid ja teha neist järeldusi.

7-a

Selgitab aastaaegade järgnevust.

Selgitab aastaaegade vaheldumise seost ilmastikuga.

Kirjeldab ilma (nt pilves- pilvitu; kuiv, vihmane; sajab, tibutab).

Teab mõningaid taimede, loomade kohastumusi muutustega looduses (taimede puhkeperiood, lehtede langemine osade loomade talveuni/uinak).

Tööd looduses

3-4-a

Oskab vaadelda loomade tegevust.

4-5-a

Põhjendab, miks loomade elutingimused talvel raskemad on.

5-6-a

Kirjeldab, kuidas saab inimene metsloomade eest hoolitseda (toit, pesakastid) erinevatel aastaaegadel.

6-7-a

Suudab arutelda teemal inimese sekkumise võimalused, vajadused ja ohud metsloomade eest hoolitsemisel.

Loodushoid

3-4-a

Põhjendab, miks visatakse praht prügikasti.

4-5-a

Kirjeldab, kuidas jõuab prügi prügimäele.

5-6-a

Selgitab, kuidas loodusvarasid säästlikult kasutada.

Selgitab, kuidas mõned inimeste loodud esemed mõjuvad loodusele halvasti (nt autode heitgaasid, põlev plastmass, kilekotid).

Põhjendab, miks prügi sorteeritakse.

6-7-a

Kirjeldab, millised on inimtegevuse positiivsed ja negatiivsed mõjud loodusele.

Oskab tuua välja, kuidas saab enda tegevuses jälgida materjalide mõistlikku kasutamist, loodusvarade säästlikku kasutamist.

Selgitab, et looduse säästmiseks saab paljusid inimeste valmistatud esemeid taaskasutada (nt metall, klass, paber, plastpudelid jms).

TEHISKESKKOND (materjalid)

3-4-a

Nimetab erinevast materjalist valmistatud esemeid.

4-5-a

Oskab tuua näiteid esemetest, mida varem ei olnud (nt mobiiltelefon)

Oskab rühmitada erinevast materjalist valmistatud esemeid erinevate tunnuste järgi.

5-6-a

Oskab vaatlemise ja uurimise põhjal võrrelda materjalide omadusi.

Oskab tuua välja põhjuseid, miks on oluline teada mingi materjali omadusi.

7-a

Oskab kavandada lihtsamaid vaatlusi, katseid materjali omaduste uurimiseks.

Keel ja kõne

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tuleb toime igapäevases suhtluses;
- 2) kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme ja mitmekesisist lauseehitust;
- 3) tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused.

Õppesisu

Keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika.

Suhtlemine, jutustamine ja kuulamine.

Lugemine, kirjutamine ja lastekirjandus.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel;
- 2) peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõigis tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud);
- 3) lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõneleda; laps õpib rääkima reaalses suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga;
- 4) suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama;
- 5) ettelugemiseks valitakse zanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi ning lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist;

- 6) õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi seostatult mängude ja igapäevategevustega (nt. nimekirjade koostamine, joonistustele pealkirja kirjutamine, kirja kirjutamine täiskasvanu abiga)

Lapse arengu eeldatavad tulemused

Suhtlemine

3-4-a

Algatab ise aktiivselt suhtlust.

Suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostevuses.

Küsub täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta.

Annab vestluses edasi asjasse puutuvat infot

Kommenteerib enda ja kaaslaste sooritatud tegevust (räägib, mida tehti) 2-3 lausungiga. Räägib 2-3 lausega mõnest hiljuti kogitud emotsionaalsest kogemusest.

Räägib 2-3 lausega meeldivast mänguasjast (mis see on, kust see asi on saadud, miks see meeldib.) Jutustab pildiseeria* järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lausungi.

Loeb peast või kordab järele 2-3-realist luuletust või liisusalmi

4-5-a

Algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni (nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi (Miks ta nii tegi? Kuidas teha?).

Kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääle tugevust.

Kasutab õigesti mõningaid viisakusväljendeid meeldetuletamisel.

Kirjeldab täiskasvanu abiga olupilti ja annab edasi pildiseerial kujutatud sündmust.

Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausungitega.

Jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3-5 lausega (nt Mida tegi kodus pühapäeval?).

Loeb peast 2-4-realist liisusalme/luuletusi.

Mõistab ka teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemusega.

5-6-a

Räägib iseendast ja esitab küsimusi täiskasvanu kohta (nt Kus elab? Kas tal on lapsi?).

Kasutab ja mõistab suhtlemisel nalja.

Püsib teemas, vajadusel läheb kaasa teemamuutusega, vastab teiste algatatud teemadele.

Annab kuulnud teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste / korralduste abil üksteisega seotud lausungitega (seob peamiselt väljenditega: ja siis, siis, ja).

Räägib oma kogemusest seotud lausungitega (seob peamiselt väljenditega ja siis, siis, ja). Kirjeldab (jutustab oma sõnadega) kuulnud teksti sündmuste järgnevust ja põhjusi ning tegelaste käitumist.

6-7-a

Kasutab dialoogis erinevaid suhtlemisstrateegiaid (nt veenmine, ähvardamine) sõltuvalt suhtlemiseesmärkidest.

Valib intonatsiooni ja sõnu vastavalt kaassuhtlejale (laps – täiskasvanu) ja suhtlemispaigale (kodu – võõras koht)

Mõistab kaudseid ütlusi (Nt ruumis on aken lahti. Otsene ütlus: pane aken kinni!; kaudne: mul on jahe.).

Suunab kõnega kaaslaste tegevust ja annab sellele hinnanguid.

Jutustab olu- ja tegevuspiltide järgi, kirjeldab tuttavaid esemeid ja nähtusi, andes edasi põhisisu ja olulised detailid.

Tuletab mõttelüngaga tekstis iseseisvalt puuduva info.

Räägib sellest, mida hakkab tegema (planeerib välikõnes tuttavaid tegevusi).

Laiendab jutustades täiskasvanu suunamisel teksti (tuletab eelnevat ja järgnevat tegevust, sündmust).

Kirjeldab sündmust enda ja teiste positsioonilt.

Parandab ja täpsustab oma teksti jutustamise käigus.

Grammatika

3-4-a

Kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid.

Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidendid ja, ja siis, aga).

Kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid).

4-5-a

Kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid põimlauseid: sihitislause, nt sidendiga et; täiendlause, nt sidenditega mis, kes; ajalause, nt sidendid kui, ...siis).

Kasutab oma kõnes nud- ja tud-kesksõnu (nt söödud söönud).

Kasutab oma kõnes omadussõna võrdlusastmeid (suur-suurem-kõige suurem).

Kasutab tingivat kõneviisi (mängisin, mängiksin).

Ühildab sõnu arvus (karud söövad) ja käändes (ilusale lillele).

Kasutab oma kõnes õigesti enamikku nimisõna käändevorme mitmuses (ilusatel lillel).

5-6-a

Kasutab oma kõnes õigesti saava ja rajava käände vorme (saab lauljaks, jookseb kivini). Märkab grammatikavigu täiskasvanu kõnes (nt lugeb pro loeb) ja osutab neile. Kasutab oma kõnes enamasti õigesti umbisikulist tegumoodi (loetakse, pesti).

6-7-a

Kasutab oma kõnes kõiki käändevorme ainsuses ja mitmuses.

Kasutab oma kõnes käändevorme harva esinevates funktsioonides (nt kohakäänded ajasuhete väljendamiseks hommikust õhtuni).

Kasutab oma kõnes õigesti osastava ja sisseütleva käände erinevaid lõpuvariante (nt palju linde, konni, autosid).

Kasutab oma kõnes enamasti õigesti laadivahelduslikke sõnu (poeb-pugema, siga - sead).

Kasutab õigesti põimlauseid, mis väljendavad järgmisi suhteid: põhjus, sidendiga sest; eesmärk, nt sidendiga tingimus, nt sidenditega kui...siis.

Sõnavara

3-4-a

Mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi (nt kuusk, kask – puu; tuvi, kajakas – linnud).

Kasutab kõnes objektide osade/detailide nimetusi (käpad, saba, rool).

Kasutab kõnes mõningaid liitsõnu (tutimüts, kelgumägi) ja tuletisi (täpiline, laulja).

4-5-a

Kasutab kõnes mõningaid antonüüme (nt lühike-pikk, must-puhas).

Kasutab kõnes mõningaid iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu (nt arg, kaval, igav).

Kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu hommik, päev, õhtu, öö.

Moodustab vajadusel sõnu uudsete või võõraste objektide, nähtuste või tegevuste tähistamiseks (nt tikkudest maja – tikumaja; nuga õuna koorimiseks – õunanuga).

5-6-a

Kasutab kõnes õigesti aega väljendavaid määrsõnu eile, täna, homme.

Kasutab kõnes mõningaid sünonüüme (nt jookseb, lippab, sibab).

Mõistab samatüveliste sõnade tähenduste erinevusi (joonistaja, joonistus, jooneline).

Kasutab sihilisi ja sihituid tegusõnu (nt veereb – veeretab, sõidab – sõidutab) õigesti vastavalt nende tähendusele.

Nimetab ühe õpitud kategooria piires vähemalt kaks sõna (nt lilled – tulp, roos).

6-7-a

Selgitab kuulnud kujundlike väljendit (tuul ulub, kevad koputab aknale) tähendust oma sõnadega ja/või toob enda kogemusega seotud näiteid.

Kasutab kõnes mõningaid abstraktse so mittekogetava vastega - tähendusega sõnu (nt. tundeid, vaimset tegevust tähistavaid: mõtlen, arvan, julge, lahke.)

Kasutab kõnes inimesi ja inimese tegevust iseloomustavaid sõnu.

Liidab ja tuletab analoogia alusel tuttavas kontekstis keelenorme järgides sõnu.

Kasutab õigesti aja- ja ruumisuhteid väljendavaid sõnu (nt vahel, kohal, otsas, varem, hiljem, enne, pärast).

Mõistab abstraktseid üldnimetusi õpitud valdkondades (nt transport, elusolend tähtpäevad, kehaosad).

Hääldamine

3-4-a

Kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris.

Hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid (nt -nt, -lt,- mp jne).

4-5-a

Hääldab õigesti kõiki emakeele häälikuid.

Hääldab õigesti 3-4-silbilisi tähenduselt tuttavaid sõnu.

Hääldab õigesti 1-2- silbilisi tähenduselt tuttavaid hääliku-ühendiga sõnu.

Hääldab õigesti sageli kasutatavaid võõrsõnu (nt taburet, banaan, diivan).

5-6-a

Hääldab oma kõnes ning etteõeldu kordamisel õigesti kõiki emakeele häälikuid ja tähenduselt tuttavaid sõnu.

6-7-a

Hääldab etteõeldu kordamisel õigesti tähenduselt võõraid sõnu.

Hääldab õigesti võõrhäälikuid (f, š) tuttavates sõnades (nt fanta, šokolaad)

Lugemine ja kirjutamine

3-4-a

Tunneb täiskasvanu häälimise või rõhutatud hääldamise abil kuulmise teel ära hääliku häälikute reas.

Tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti.

Matkib lugemist ja kirjutamist, kritseldades kriidi või pliiatsiga.

4-5-a

Tunneb iseseisvalt ära hääliku kuulmise teel häälikute reas.

Tunneb täiskasvanu abiga ära hääliku sõnas.

Kuulab ettelugemist, olles seejuures aktiivne (osutab piltidele, küsib, parandab ettelugejat tuttava teksti puhul).

Kirjutab õigesti üksikuid sõnu trükitähtedega (nt oma nime).

5-6-a

Häälib täiskasvanu abiga (järele korrates, materialiseerimise toel) 1-2-silbilisi sulghäälikuta ja häälikuühendita sõnu.

Määrab hääliku asukoha (alguses, lõpus, keskel) häälikuühendita sõnas.

Kordab täiskasvanu eeskujul eri vältes kahest sõnast koosnevaid ridu (nt koli-kolli (III v.); koli-kolli (II v.); koli-kooli (III v.); koli-kooli (II v.).

Loeb üksikuid sõnu kindlas situatsioonis (nt poe- ja tänavanimed, sildid).

6-7-a

Nimetab ja kirjutab enamikku tähti.

Veerib 1-2-silbilisi sõnu kokku, pikemaid sõnu loeb aimamisi (järgnev kontrollita) ja sageli eksib.

Häälib õigesti 1-2-silbilisi ka sulghäälikuid sisaldavaid häälikuühenditeta sõnu.

Kirjutamisel märgib õigesti 1-2-silbiliste häälikuühenditeta sõnade häälikstruktuuri (nt lähen kooli).

Eristab häälikuühendita sõnas kuulmise teel teistest pikemat häälikut.

Jagab kuuldud lause sõnadeks, kasutades väliseid abivahendeid (nt klotse, nööpe vms) sõnade arvu märkimiseks.

Muudab täiskasvanu eeskujul sõna vältestruktuuri (nt koll-kool, linna (III v.) – lina, tibu-tippu).

Matemaatika

Eesmärgid

Õppija:

- 1) rühmitab esemeid ühe – kahe tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulki;
- 2) järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- 3) tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- 4) mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- 5) mõistab mõõtmistegevust kui võrdlemist, mõõtühiku tähendust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- 6) suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- 7) näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Õppesisu

Hulgad, loendamine ja arvud, arvutamine.

Suurused ja mõõtmine.

Geomeetrilised kujundid.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemetevahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- 2) harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;
- 3) seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikaga, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- 4) suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused jm);
- 5) toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

HULGAD, LOENDAMINE JA ARVUD, ARVUTAMINE

Rühmitamine ja järjestamine, hulgad

3-4-a

Rühmitab antud erinevaid esemeid (nt pallid, pliiatsid, kommid, klotsid jne) ühe etteantud tunnuse (värv, suurus, kuju) alusel, nt leia kõik pikad pliiatsid või leia kõik kollast värvi esemed jne).

4-5-a

Võrdsustab antud erinevate esemete hulgad paaride moodustamise teel esemeid ümber paigutades (nt igale jänesele üks porgand).

5-6-a

Otsustab ja põhjendab esemete kuuluvust või mittekuuluvust hulka erinevate tunnuste (suurus, värv, kuju, otstarve) alusel.

6-7-a

Järjestab kuni viis eset pikkuse, laiuse, kõrguse ja paksuse järgi, kirjeldades ühte eset teise suhtes (pikem-lühem, laiemkitsam, kõrgem-madalam, paksem-õhem).

Orienteerumine ruumis**3-4-a**

Juhendamisel määrab enda ja esemete asukoha ruumis teiste esemete suhtes sõnadega *peal*, *all*, *sees*, *taga* või *ees*.

4-5-a

Nimetab inimese või eseme asukoha teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *üleval*, *keskel*.

5-6-a

Kirjeldab inimese või eseme asukohta teise inimese või eseme suhtes, kasutades õigesti sõnu *kõrval*, *ääres*.

6-7-a

Leiab ja kirjeldab juhendamise järgi ja omandatud mõistete abil etteantud punkti tasapinnal (paberil), ruumis ja õuealal (tuttavas ümbruskonnas)

Orienteerumine ajas**3-4-a**

Nimetab ja kasutab ööpäeva osade määramisel sõnu *öö* ja *päev*.

4-5-a

Nimetab erinevaid päeva osi (*hommik*, *lõuna*, *õhtu*) ja toob abistavate küsimuste põhjal näiteid oma

tegevuste kohta päeva eri aegadel.

Nimetab kõik aastaajad ning kirjeldab nende kogetavaid tunnuseid kodukohas ja laste tegevusi eri aastaegadel.

5-6-a

Nimetab õiges järjekorras kõik nädalapäevad ja toob küsimuste abil näiteid oma tegevuste kohta, kasutades mõisteid *eile*, *täna*, *homme*.

6-7-a

Nimetab kuude nimetusi ning teab oma sünnikuud.

Määrab seieritega kellal kellaaega täistundides.

Suudab kõnes õigesti kasutada sõnu *enne*, *praegu*, *hiljem*, *noorem*, *vanem* (nt siduda inimese eluringiga).

Loendamine, arvutamine

3-4-a

Moodustab uue suuruse (3–5) ühe lisamise teel ja sõnastab loendamise tulemuse.

4-5-a

Kasutab esemete (kuni viis) arvu võrdlemisel sõnu *rohkem, vähem, võrdselt (ühepalju)*.

Kasutab järgarve kuni viieni eseme/isiku positsiooni nimetamisel (*mitmes?*).

5-6-a

Võtab vastavalt esitatud arvule (kuni viis) õige koguse antud esemeid.

Moodustab uue hulga (kümne piires) esemete lisamise või äravõtmise teel.

Nimetab etteantud arvude hulgast, milline arv on antud arvule eelnev või järgnev.

6-7-a

Koostab etteantud hulga järgi vahendeid kasutades lihtsaid matemaatilisi jutukesi.

Liidab ja lahutab erinevate vahendite abil 5 piires ja kasutab matemaatilisi märke (+, -, =).

Tunneb ja kasutab numbrimärke (0–9) ja arve (11–2) esemete arvu määramisel.

SUURUSED JA MÕÕTMINE

3-4-a

Suudab leida ja nimetada, milline kahest eritüübilisest esemest on suurem- väiksem, pikem-lühem.

4-5-a

Küsimuse põhjal kirjeldab, millised osutatud ümbritsevatest esemetest on teistest suuremad, väiksemad, pikemad, lühemad, laiemad, kitsamad, kõrgemad, madalamad.

5-6-a

Oskab võrrelda esemete pikkust (valikuliselt ka teisi mõõdetavaid suursi).

Mõistab mõõtmist kui võrdlemist, kasutab pikkuse (vahemaa) mõõtmiseks kokkulepitud võrdlusobjekte (nt klots, pliiats jms).

6-7-a

Eristab mängulises tegevuses mõõtühikuid (massi, pikkuse, mahu, aja põhiühikud, rahaühikud) ja rakendab neid õigetel kasutuseladel.

GEOMEETRILISED KUJUNDID

Tasapinnalised ja ruumilised geomeetrilised kujundid

3-4-a

Leiab ümbritsevast keskkonnast etteantud kujundi abil (ring, ruut, kolmnurk) samakujulisi esemeid.

Koostab lihtsamat mustirida (värvi, vormi või suuruse vaheldumine) kujundeid kasutades.

4-5-a

Otsustab, kas kaks antud kujundit on sama- või erisugused, ning kirjeldab nende kujundite erinevusi

nurkade olemasolu, arvu, kujundi, suuruse ja värvuse alusel (ring, ruut, kolmnurk).

5-6-a

Moodustab erinevaid vahendeid (pulgad, körred, paelad jms) kasutades etteantud kujundiga samasuguse kujundi.

Koostab kujunditest näidise järgi ja näidiseta pilte

6-7-a

Leiab erinevate kujundite ja esemete (nt silindrid, koonused, ristkülikud, kerad, kuubid, püramiidid)

hulgast ümarkehad ja tahukad ning kirjeldab nende omadusi (nt ümarkehasid saab veeretada, tahukal on tasased tahud, sirged servad ja teravad tipud; neid saab üksteise peale laduda ja teha torni või ehitada maja jne).

Kunst

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- 2) kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- 3) vaatlleb, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
- 4) kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- 5) kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- 6) vaatlleb kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Õppesisu

Kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul.

Kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine.

Tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine.

Kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest ja kunstist.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning väljendada oma maailmanägemust;
- 2) suunatakse last jälgima kaaslasti päeva jooksul vabas või konkreetses tegevuses, vaatlema ümbritsevat looduses ja tehiskeskkonnas, väljasõidul ettevõttesse või farmidesse ning kasutama saadud tähelepanekuid voolides, joonistades, maalides ja meisterdades;
- 3) kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- 4) arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovaalt kombineerida;

- 5) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks tema isikupärane väljendusviis;
- 6) korraldatakse kunstitegevusi ka õues ning kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule kui ka liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- 7) innustatakse last tehtut analüüsima ja arutlema, miks kujutas ta esemeid, nähtust just sellisel viisil, mis materjale ja tehnikaid ta kasutas ning kuidas tööga rahule jäi.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

KUJUTAMINE JA VÄLJENDAMINE: mõtete ja tunnete edasiandmine nähtaval kujul

3-4-a

Tunneb rõõmu kunstitegevuses osalemisest.

Nimetab põhivärve ning lisaks rohelist, oranži, roosat, musta, pruuni.

Oskab nimetada tumedamaid ja heledamaid värvitoone.

Kujutab tuttavaid objekte, nähtusi oma sümbolite abil, mis on olemuselt täienevad ja muutuvad keerukamateks.

Kindlaskujunenud sümbolite abil ja soovitud värve kasutades annab edasi oma emotsioone, tuttavaid inimesi, esemeid, nähtusi jne.

4-5-a

Kujutab tuttavaid objekte oma isiklike, lihtsate, kuid ka teistele äratuntavate skeemidena.

Jutustab oma piltides tuttavatest asjadest ja kogetud sündmustest kui ka fantaasiatest.

Väljendab oma emotsioone erinevaid värvitoone kasutades.

Valib mõtte teostamiseks sobivaimana tunduvad vahendid.

Võrdleb heledamat ja tumedamat värvitooni ning tunneb sinist, kollast, punast, rohelist, valget, musta, pruuni ja roosat.

5-6-a

Kasutab õppetöös omandatud tehnilisi oskusi vabas kunstitegevuses.

Annab edasi pildi meeoleolu, iseloomu, kaunistab esemeid kasutades juhendamisel ja meeldetuletamisel seni omandatud tehnilisi võtteid ja oskusi (nt triibud, jooned, täpid, pintslivajutused jne).

Segab värve.

Kujutab juhendamisel inimest liikumises, muutes jäsemete asendit.

Kasutab sümboleid esemete iseloomulike tunnuste väljatoomiseks (nt okas nupuna, triibuna, auguna).

6-7-a

Kasutab loovalt geomeetrilisi kujundeid ja nende kombinatsioone.

Püsib valitud teemas seda isikupäraselt tõlgendades.

Jutustab temaatilistes töödes tegelaste omavahelistest suhetest, tegevusajast ja –kohast.

Rõhutab kõige tähtsat oma töös värvi, suuruse või asukoha abil.

Tunneb ja nimetab erinevaid värvitoone (taevasinine, mereroheline, hallikas jne).

KUJUNDAMINE: objektile esteetilise lisaväärtuse andmine

3-4-a

Kaunistab (täppide, joontega) ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid (nt lillepotti, paberit, taskurätti, papptaldrikut, palli, sokki, plastiliinist plaati, kivi jne).

4-5-a

Koostab lihtsatest elementidest (kahe elemendi vaheldumisega) mustriribasid esemete kaunistamiseks (tass, taskurätt jne).

Kujundab suunamise toel tähtpäevakaardi sündmuse meeleoluga sobivate motiividega.

Valib kaunistusmotiivi ja kannab juhendamisel šablooni, trafareti või templi abil selle omavalitud kohale esemel (kruus, taldrik, pluus jne).

5-6-a

Kujundab lihtsa mustri väikestest detailidest (looduslik materjal, voolitud väikevormid, kriipsud, täpid jne).

Kasutab esemete kujundamisel lihtsaid trükke, jäljendite vajutamist, ruumiliste esemete puhul väikevormide liitmist, väljapigistamist, muljumist jne.

Märkab mustri rütmi ja suudab jätkata mustri moodustamist.

6-7-a

Selgitab omavalmistatud (voolitud, volditud, meisterdatud) esemete otstarvet ja nimetab oma valikut põhjendades koha, kuhu see sobib.

Kujundab kaunistusmotiivi või mustri, arvestades kaunistatavat eset.

Aitab kujundada tähtpäevaga seotud peolauda ja ruumi.

TEHNILISED OSKUSED: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine

Voolimine

3-4-a

Vajutab ümarvormi pihkude ja/või sõrmede vahel õhemaks, pigistab ja venitab savi sellele teise kuju andmise eesmärgil.

Moodustab väikestest voolitud vormidest terviku neid üksteise peale, sisse jne ladudes.

Juhendamisel kasutab voolimispulka savi vms voolimismaterjali tükeldamiseks

4-5-a

Veeretab ja rullib iseseisvalt erinevaid voolimismaterjale (nt pabermassi, vaha jne).

Ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel.

Õõnestab ümarvorme süvendit pöidlaga vajutades.

Kasutab valmisvorme (iseseisvalt liivast ehitamiseks, juhendamisel nt piparkookide vms valmistamiseks).

5-6-a

Voolib juhendamisel ka ühest savitükist.

Ümarvorme ning ümar- ja piklikke vorme ühendades voolib iseseisvalt erinevaid esemeid.

Niisutab vajadusel voolitava eseme pinda ühenduskohtade silumiseks.

Oskab voolida erineva suurusega ümarvorme ning neid õõnesvormideks muuta.

7-a

Kasutab iseseisvalt tuttavaid voolimismaterjale, arvestades nende eripära (nt vajadusel soojendab plastiliini ja niisutab savi enne voolimist).

Valmistab uusi voolimismaterjale õpetaja abiga.

Niisutab ja silub detailide pinda ja ühenduskohti esemete tugevdamiseks.

Kasutab voolimispulka voolimisel ja pinna kaunistamisel (mustri või tekstuuriga).

Joonistamine

3-4-a

Tõmbab iseseisvalt horisontaalseid ja vertikaalseid triipe sooviga jälgendada konkreetseid esemeid.

Juhendamisel tõmbab erineva kuju ja suunaga, sealhulgas ka kaarjaid jooni.

Kasutab erinevaid joonistusvahendeid liigse surveta.

Suudab kujutada loodusele sarnaseid, lähedasi esemeid, asju, inimest (nn peajalgseid).

4-5-a

Kasutab iseseisvalt erinevaid joonistusvahendeid (nt viltpliiatsid, pastellid).

Kujundite värvimisel ületab minimaalselt piirjoont.

Kasutab iseseisvalt pliiatsiteritajat.

Tõmbab ühtlase joone lihtsa kujuga šablooni või joonlaua järgi.

5-6-a

Joonistamisel jätab vahendiga jäljendi joonistusvahendit ja paberit rikkumata.

Meeldetuletamisel kasutab pinna katmiseks kallutatud pliiatsit (pliiatsi külgi).

Väljendab sirgete, sakiliste, kaarjate jne joontega emotsiooni ja meeleolu ning täidab pinda.

Värvib enamasti kontuuri ületamata.

6-7-a

Joonistab kontuuriga kujutatavad objektid.

Värvib (omajoonistatud või värviraamatu) kujundid värvi või viltpliiatsitega kontuuri seest, varieerides värvimise (käe liikumise) suunda.

Eemaldab ja paneb tagasi viltpliiatsi otsiku.

Maalimine

3-4-a

Juhendamisel kasutab kattevärvide kogu pinna katmiseks. Ümarvormi joonistab värvilaigu pintsliga suurendamise teel.

Suunamisel võtab pintslile vajaliku koguse värvi ja loputab pintsli peale kasutamist.

Meeldetuletusel ei värvi üle paberi serva.

Selgitusel kasutab töös pintsli erinevaid osi (otsa, külge) ja teab, kuidas tekitada erinevaid pintslijäljendeid.

4-5-a

Võtab iseseisvalt pintsliga värvi ja katab pindu.

Juhendamisel katab värviga algul suurema kujundi, millele lisab detailid.

Teeb pintslivajutuste ja –tõmmetega objektide väikseid detaile (nt silmad, suu) või rütme.

5-6-a

Kasutab varemõpitud tehnilisi oskusi töö teostamisel.
Juhendamisel hele-tumestab värve ja segab omavahel põhivärve.
Meeldetuletusel annab värvidega edasi meeleolu, aastaegadele iseloomulikke tunnuseid.
Suunamisel oskab valida kujutatavast lähtuvalt tööle sobivat tausta.
Pintsliga liigub paberil vabalt, ei liigu pikalt edasi-tagasi ühes kohas.
Kasutab tööks vajadusel kahte erineva jämedusega pintslit.
Peseb ja kuivatab pintsli enne järgmise värvi kasutamist

6-7-a

Segab värve segamiselusel ja töö peal.
Loputab pintslit piisava sagedusega ja väldib värvide liigset määrdumist värvipurkides.
Juhendamisel alustab maalimist taustast või suuremast pinnast.
Alusjoonistust kasutades arvestab maalimisel objektide piirjooni.
Meeldetuletusel kasutab pintslit erinevalt, nt katab ühtlaselt aluspinda, teeb pintsli trükki jne.

Meisterdamine

3-4-a

Lõikab paberist ribasid ja lihtsama kujundi mööda etteantud joont.
Katab liimiga talle näidatud pinna ja täiendaval juhendamisel asetab sinna soovitud kujundid.
Ettenäitamisel ühendab erinevaid materjale (looduslik materjal ja paber; suled ja paber jne).
Kortsutab erineva paksusega paberit.
Matkib täiskasvanu tegevust lihtsa mänguasja valmistamisel (nt päkapikk – käbile müts; siil – männikäbile nina).
Voldib paberi pooleks.

4-5-a

Juhendamisel rebib paberist ribasid ja lihtsaid kujundeid ning kleebib need alusele.
Lõikab juhendamisel kääridega suuri sirgete piirjoontega ja vormilt lihtsaid kujundeid.
Voldib paberi pooleks, neljaks (kujundades nii nt kaardi, raamatu, liniku).
Lükib paelale, lõngale auguga esemeid (nt helmeid, nõöpe) kettide, kaunistuste jne valmistamiseks.
Meisterdab looduslikust materjalist ja majapidamises järelejäanud pisiesemetest objekte lihtsate ühendusvõtete abil (nt plastiliiniga liitmine, tikkude või kõrte torkamine pehmesse materjali jne).

5-6-a

Valib erinevate meisterdamismaterjalide vahel ja püüab neid omavahel sobitada.
Iseseisvalt lõikab paberist geomeetrilisi kujundeid.
Rebib lihtsamaid kujundeid.
Kirjeldab looduslike materjalide sarnasust muude esemete või olenditega.

6-7-a

Kujundab või täiendab pilte või objekte, keepides alusele iseseisvalt rebitud, lõigatud, kortsutatud, rullitud või volditud paberitükke.
Lõikab kääridega lihtsaid kumerate piirjoontega kujundeid.
Voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte (paat, lennuk, müts).

Punub sirgetest ribadest lihtsa pinna (nt järjehoidja, linik vms).
Juhendamisel teeb jämedast materjalist keerupaela, punub kolmeharulist) palmikut.
Loob tehniliselt ja teostuse poolest lihtsaid meisterdusi (nt sõidukeid, nukke, ka näpunukke).
Kasutab meisterdamiseks erinevaid ühendamisvahendeid ja võtteid (liim, kleeplint, traat jne).
Kasutab suunamisel materjali (nt liimi, paberit, riidet) otstarbekalt.

KUNSTITEOSTE VAATLEMINE, VESTLUSED KUNSTITEOSTEST JA KUNSTIST

3-4-a

Suunavate küsimuste abil analüüsib ja annab tööle hinnangu.
Põhjendab, miks töö, pilt meeldib.
Vastab küsimustele ja selgitab, miks kujutab esemeid, nähtusi just sellisel viisil.

4-5-a

Kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele (mis toimub pildil, kes mida kus teeb?).
Juhendamisel võrdleb erinevaid kujutatud objekte (suurust, värvi).
Tunneb ära varem vaadeldud pildi.
Jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel, loetleb, milliseid materjale on kasutanud töö valmimisel.

5-6-a

Annab oma tööle hinnangu ja põhjendab oma arvamust.
Põhjendab küsimustega suunamisel tehniliste lahenduste, vormi-ja värvilahenduste kasutamist.
Vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsioone, kunstitöid, esitab nende kohta küsimusi ja avaldab oma arvamust.
Eelistab konkreetseid raamatuid kujundusest lähtuvalt.

6-7-a

Teoseid vaadeldes ja kirjeldades märkab detaile, värve, meeleolu.
Annab oma tööle, näidistööle jt kunstiga seotud objektidele hinnanguid skaalal meeldib-ei meeldi, põhjendades suunamisel oma arvamust.
Fantaseerib ja jutustab teose juurde ka loo – mis juhtus enne, mis juhtub pärast

Muusika

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- 2) suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- 3) suudab ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- 4) suudab musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Õppesisu

Laulmine.
Muusika kuulamine.

Muusikalis-rütmiline liikumine.
Pillimäng.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ning korraldades:

- 1) on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus;
- 2) kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalis-loomingulisi võimeid, kultuurilissotsiaalset aktiivsust ning väärtushinnanguid;
- 3) arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamustele ja tunnustusele;
- 4) kasutatakse muusikat lõimiva tegevusena ka teistes õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades, nagu “Keel ja kõne”, “Kunst” jne; muusika on igapäevaelu osa nii argi- kui ka pidulike sündmuste puhul;
- 5) seostatakse üksteisega muusika kuulamine, laulmine, pillimäng, muusikalisrütmiline liikumine, mängud, tantsud;
- 6) muusikapalade (laulude, muusika kuulamise palade, tantsude ja mängude, pillilugude) valikul arvestatakse laste huve ning eakohasust.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

LAULMINE

3-4-a

Laulab rühmaga ühtses tempos.

Laulab peast lihtsamaid õpitud rahva- ja lastelaule.

4-5-a

Laulab väljahingamisel loomuliku häälega.

Esitab laule rühmaga ühtses tempos;

Laulab peast teistega koos mõningaid rahva- ja lastelaule

5-6-a

Laulab ilmekalt, lähtudes laulu ja teksti karakterist.

Laulab peast õpitud rahva- ja lastelaule ja esitab neid rühmas.

6-7-a

Laulab ilmekalt voolava ja pehme häälega eakohaseid rahva- ja lastelaule, esitab neid nii rühmas kui üksi.

MUUSIKA KUULAMINE

3-4-a

Kuulab laulu ja muusikapala.

Väljendab emotsionaalselt kuulatud muusikas tajutud kontrastseid meeleolusid liigutuste ja liikumisega.

Tunneb kuulmise järgi ära mõningaid õpitud laule.

4-5-a

Kuulab huviga laulu ja muusikapala.

Väljendab kuulatud muusikas tajutud meeleolusid erinevate muusikaliste tegevuste – liikumine, laulmine, pillimäng – kaudu (näiteks järgib tempot, rütmi kehalise liikumisega või tundes ära õpitud laulu (kuuldes nii melodiat kui sõnu), hakkab kaasa laulma).

5-6-a

Tunneb ära lihtsamaid žanre (marss, laul, tants).

Väljendab loovalt muusika kuulamisest saadud elamusi.

6-7-a

Kuulatud muusika iseloomustamisel kasutab eakohast sõnavara.

Näitab üles loomingulist initsiatiivi läbi tegevuse toetudes oma kogemusele kuulnud palade suhtes (nt jutustab, mida kuulis muusikast).

Eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikas lihtsamaid muusikažanre (hällilaul, marss, tantsuviis, rahvalaul).

MUUSIKALIS-RÜTMILINE LIIKUMINE

3-4-a

Väljendab muusika meeleolu liikumise kaudu (näiteks plastilise intoneerimise ehk loova liikumisega);

Tantsib, kasutades eakohaseid tantsuelemente (näiteks põlvetoetõõnd ja – jook, liikumine hanereas ja ringis);

Osaleb laulumängudes.

4-5-a

Muudab liikumist vastavalt muusikaosade ja muusikaliste väljendusvahendite vaheldumisele (tempo, dünaamika, register), arvestades pulssi ja meetrumit (näiteks liigub hanereas- ringis nii üksi kui paaris).

Esitab õpetaja seatud tantsu kasutades õpitud tantsuelemente.

5-6-a

Liigub ja tantsib sünkroonis teistega, kasutades näiteks hüpaksummu ja otsegaloppi.

Kõnnib, jookseb ja reageerib muusika tempo muutustele rütmiliselt täpselt (näiteks muudab

Liikumissuunda vastavalt muusika dünaamikale ja tempole).

6-7-a

Väljendab ennast loovalt liikumise kaudu toetudes õpitud muusikalistele väljendusvahenditele (tempo, dünaamika, register, muusika meeleolu), näiteks kasutab külj- ja otsegaloppi ning hüpaksummu.

Sooritab tantsuliigutusi sünkroonselt, väljendusrikkalt ja õige kehahoiuga.

PILLIMÄNG

3-4-a

Mängib rütmipille (näiteks kõlakarp, trumm, kuljused, pandeira) muusika kuulamise, liikumise ja laulmise saateks; eristab kuulamisel neid tämbri järgi.

4-5-a

Mängib ja tunneb kuulamisel tämbri järgi ära õpitud rütmipille; mängib rütmisaateid lasteriimidele ja lauludele;
Ansamblimängus osaledes alustab ja lõpetab koos teistega, mängib nendega ühes tempos.
Mängib järgnevaid pille: kõlakarp, trumm, kuljused, tamburiin, kõlatoru, võrutrumm, kastanjett.

5-6-a

Mängib rütmi- ja meloodiapillidel (näiteks puu agoogo, taldrik, kõlaplaadid) lihtsamaid ostinaato kaasmänge (lühike korduv rütmi- või viisivõi meloodialõik); osaleb lastepilli ansambli mängus.

6-7-a

Oskab mängida eakohastel rütmi- ja meloodiapillidel kaasmänge õpitud lauludele, lasteriimidele ja instrumentaalpaladele; osaleb lastepilli ansamblimängus.
Mängib järgnevaid pille: puu agoogo, kõlataldrik, kõlaplaadid, guiro, metall agoogo, plaatpillid, triangel, kabasa.

Liikumine

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- 5) järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Õppesisu

Liikumisalased üldteadmised.

Põhiliikumised.

Liikumismängud.

Erinevad spordialad.

Tants ja rütmika.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades:

- 1) arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimalused (vastupidavus, jõud, kiirus, painduvus) kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- 2) rikastatakse lapse liikumis- ja tegustemisvõimalusi sportlik-arenduslike liikumisviisidega;
- 3) peetakse oluliseks kõlbeliste põhimõtete ja enesekindluse kujundamist: kui kehalisi harjutusi tehakse korrapäraselt, kujunevad positiivsed isikuomadused;
- 4) ergutatakse last oma oskusi, võimeid ja koostööd hindama, kaaslast arvestama, oma emotsioone kontrollima ja valitsema ning mõistma ühe või teise kehalise harjutuse vajalikkust;
- 5) arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat (täpsust, näo – ja sõrmelihaste kontrollimise oskust) ning antakse tagasisidet.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

KEHALISE KASVATUSE ALASED TEADMISED

3-4-a

Sooritab harjutusi vastavalt õpetaja korraldustele sõnalise seletuse järgi.

4-5-a

Nimetab erinevaid kodukohas harrastatavaid spordialasid ja spordivõistlusi.

Kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispalli) ohutult, sobival viisil ja kohas.

5-6-a

Osaleb lasteaia spordipäeval.

Talub kaotust võistlusmängudes.

6-7-a

Nimetab erinevaid spordialasid ja mõne Eesti tuntuma sportlase.

Keskendub sihipäraseks kehaliseks tegevuseks.

Liikumisel ja mängimisel peab kinni üldistest ohutusreeglitest, (valides sobivad paigad ja vahendid).

Õnnetuse korral kutsub appi täiskasvanu.

Peseb ennast pärast aktiivset kehalist tegevust.

PÕHILIIKUMISED

3-4-a

Sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes.

Sooritab koordineerimise, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi.

Sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni.

Hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus.

4-5-a

Kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes.

Sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi.

Sooritab harjutusi väikevahendeid kasutades.

Vahenditega harjutusi (pall, hüpits) sooritab eakohaselt tehniliselt õigesti.

Valitseb oma liigutusi koordineerimise ja tasakaalu nõudvate harjutuste täitmisel.

Sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi.

5-6-a

Käsitseb väikevahendeid aktiivses tegevuses

Valitseb oma liigutusi ja kehahoidu harjutuste sooritamisel.

Säilitab tasakaalu dünaamilistes harjutustes.

6-7-a

Sooritab põhiliikumisi pingevabalt, nii et liigutused on koordineeritud, rütmilised.

Säilitab tasakaalu staatilistes asendites ja liikumisel.

Kasutab harjutuste sooritamisel mõlemat kätt üheaegselt, täpsust nõudvas tegevuses kasutab domineerivat kätt.

Valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui ka tänaval.

Orienteerub mänguväljakul, sooritab kujundliikumisi.

Sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi.

LIIKUMISMÄNGUD

3-4-a

Mängib 2–4 reegluga liikumismänge.

Pingutab end rühmategevustes ühise eesmärgi nimel.

4-5-a

Mängib kollektiivseid võistlusmänge¹.

Osaleb jõukohastes teatevõistlustes (nt joonejooksud).

Tunnustab nii enda kui vastasmeeskonna edu.

5-6-a

Käsitseb mängu- ja spordivahendeid loovmängudes

6-7-a

Võistleb kombineeritud teatevõistlustes (nt takistusriba läbimine).

Mängib sportlike elementidega mänge² (korvi visked, jalgpall jne).

Organiseerib ise liikumismänge.

Kasutab ausa mängu põhimõtteid, peab kinni kokkulepitud mängureeglitest.

Vaba aeg ja loodusliikumine

3-4-a

Algatab iseseisvalt mängu.

Tegutseb iseseisvalt lasteaia õuealal.

4-5-a

Kasutab spordi- ja mänguväljakute vahendeid sihipäraselt.

Sooritab rännakuid ja orienteerub koos õpetajaga

5-6-a

Sõidab tõukerattaga ja suusatab.

Sõidab kahe rattalise rattaga.

6-7-a

Tegutseb iseseisvalt koduümbruse mängu- ja spordiväljakul.

Mängib lihtsamaid maastikumänge.

Mängib lihtsamaid kollektiivseid võistlusmänge (nt lihtsate reeglitega teatevõistlus).

Mingile kindlale spordialale omased mängud lihtsustatud reeglite järgi.

TANTS JA RÜTMIKA

3-4-a

Sooritab imiteerivaid liigutusi vastavalt muusika iseloomule.
Plaksutab ja liigub vastavalt rütmile.

4-5-a

Jäljendab liikumisega erinevaid rütme.
Liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeglustumisele.
Liigub iseseisvalt, vabalt muusika järgi.

5-6-a

Kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga.
Kasutab lihtsaid tantsusamme üksi ja rühmas tantsides.

6-7-a

Sooritab rütmiliikumisi üheaegselt kaaslasega.
Liigub vastavalt enda tekitatud rütmile, vahelduva tempoga kiirelt aeglasele.
Väljendab liikumise kaudu emotsioone.
Kasutab liikumisel loovalt vahendeid (lindid, rätikud, rõngad)

Inglise keel 4.-7. aastastele

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tunneb huvi võõrkeele õppimise vastu;
- 2) suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- 3) tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- 4) mõistab lihtsamaid inglisekeelseid sõnu, fraase, luuletusi, laulukesi;
- 5) reageerib adekvaatselt lihtsamatele inglisekeelsetele juhistele, korraldustele.

Õppesisu

Tervitamine ja hüvastijätt, tutvustamine. Sõnade häälimine. Palumine ja tänamine. Lihtsa isikliku info küsimine. Arvud. Perekond. Mänguasjad. Loomad, koduloomad. Puuviljad, juurviljad. Värvid. Aastaajad. Nädalapäevad. Tähtpäevad.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades:

- 1) peetakse oluliseks, et lapse esimesi samme võõrkeeleõppes toetatakse läbi erinevate tegevuste: laulu – ja liikumismängud, käelised tegevused, lavastusmängud, igapäevatoimingud, suur kaal on salmidel ja lauludel;
- 2) lapsele luuakse võimalus kuulata õpetaja kõnet, sõnade hääldamist ning õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, luuakse erinevas vormis suhtlussituatsioone, rõhk on kuulamisel ning rääkimisel, omandatakse esmane sõnavara;
- 3) peamise õpistrateegiana kasutatakse õpitu kordamist ning seostamist, metoodilisi võtteid valides lähtutakse eakohasusest.

Osaoskuste arendamiseks sobivad:

teatud sõnale või fraasile reageerimine (käetõstmine, püstitõusmine, esemele või pildile osutamine);

kuuldu põhjal pildi täiendamine;

tähelepanelikku kuulamist nõudvate mängude mängimine;

laulude ja luuletuste kuulamine ning nende põhjal ülesande täitmine (nt teatud sõnale reageerimine, pildi täiendamine, pildi sobitamine kuulduga jne);

laulude ja luuletuste esitamine;

häälega lugemine;

rääkimine pildi alusel (pildil nähtava nimetamine isoleeritud sõnadena).

Lapse arengu eeldatavad tulemused

6.-7. aastane laps

Suhtub positiivselt inglise keele õppimisse.

Teab tuntumaid viisakusväljendeid, tervitab ja soovib head aega, ütleb tänan ja palun.

Mõistab selgelt ja aeglaselt antud lihtsaid juhiseid ning suudab järgida lühikesi lihtsaid juhtnööre.

Laulab õpetaja/lindistuse abiga sünnipäevalaulu.

Laulab peast vähemalt 2 laulu.

Vastab küsimustele “Mis on sinu nimi?” ja “Kui vana sa oled?”.

Loeb peast luuletuse mõneks tähtpäevaks.

Vastab lihtsatele küsimustele.

Soovib häid jõule, head Halloweeni ja palju õnne sünnipäevaks.

Nimetab värvikaardi järgi värvid punane, sinine, roheline, kollane, must, valge.

Tunneb ära mõned lauludest ja mängudest tuttavad sõnad.

Oskab moodustada lihtsaid, enamasti sidumata fraase inimeste ja loomade, paikade kohta.

Digiõpetus 5.-7. aastastele

Eesmärgid

Õppija:

- 1) tunneb huvi tehnoloogia kasutamise erinevate võimaluste vastu;
- 2) julgeb ja oskab kasutada lihtsamaid digivahendeid;
- 3) oskab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid (nt põrandarobotid);
- 4) suudab kavandada oma tegevust ja sihipäraselt tegutseda eesmärgi nimel;
- 5) oskab leida erinevaid tehnoloogilisi ideid ja lahendusi igapäevaelu väljakutsetele;

Õppesisu

Digivahendid ja nende võimalused (fotoseadmed, animatsioon, robotikaseadmed jne).

Programmeerimise põhimõtted, lihtsamate robotikaseadmete programmeerimine.

Erinevad eakohased e-keskkonnad. Küberohutus.

Leiutamine – uudsete lahendusteni jõudmine.

Õppe- ja kasvatustegevust kavandades ja korraldades:

- 1) antakse lapsele võimalus tutvuda erinevate tehnoloogiliste vahenditega ja suunatakse neid sihipäraselt kasutama
- 2) julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi, ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides kasutatavate vahendite sihipärast ja turvalist rakendamist;
- 3) julgustatakse ja suunatakse lapsi tehnoloogiat juhtima (programmeerimine, leiutamine);
- 4) suunatakse last küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ning märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- 5) suunatakse last vahendeid ja materjale säästlikult kasutama ning hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Lapse arengu eeldatavad tulemused

6.-7. aastane laps

Oskab programmeerida lihtsamaid robotikaseadmeid.

Oskab püstitada eesmärgi ja kasutada lihtsamaid digivahendeid eesmärgipäraselt.

Teab esimesi ohutusreegleid digikeskkondades tegutsemisel.

Lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus

Lapse arengu analüüsimine ja hindamine on oluline lapse eripära mõistmiseks, erivajaduste väljaselgitamiseks, positiivse enesehinnangu ja arengu toetamiseks ning õppe- ja kasvatustegevuse kavandamiseks koostöös lapsevanemaga.

Lapse arengu hindamine on osa igapäevasest õppe- ja kasvatusprotsessist.

Lapse arengu hindamise aluseks on eeldatavad üldoskused ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondade tulemused. Lapse arengut kirjeldatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades saavutatut ning tunnustades lapse toimetulekut, arenemist, positiivseid hoiakuid ja huvi.

Lapse arengu hindamise ja arenguvestluse tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Õpetaja tutvustab lastevanemale lapse arengu jälgimise ja analüüsimise põhimõtteid ja korraldust.

Hinnangu andmisel kasutatakse erinevaid meetodeid:

- 1) Vaatlus (mängu vaatlus jne) – kulgeb rühmas loomulikes ja tavapäraistes tingimustes. Õpetaja fikseerib tegevusi ja nähtusi ilma, et ta ise nendesse sekkuks. Vaadelda võib laste omavahelisi suhteid, mängu (nii üksi kui kaaslastega), laste tööd, joonistusi jm.
- 2) Õppetegevusi läbiviivate inimeste tähelepanekud, tagasiside e-koolis. E-koolis kokkuvõtavad hinnangud kaks korda õppeaastas, 10. detsembriks ja 10. märtsiks, aastahinnang 10. juuniks.
- 3) Mapid ja töönäidised (nt laste tööde vaatlus) – need on kogumikud töödest, mis laps aja jooksul on teinud. Mapid sisaldavad joonistusi, sõnade ja numbrite kirjutamise katseid ning keelenäiteid, mis on täpsed ülestähendused sõnadest, mida laps kasutab mingi mõtte või idee väljendamiseks, muud lapse arengut puudutavad materjalid.
- 4) Vestlused lapsevanematega: arenguvestlus vähemalt kord aastas, jooksvalt vestlused vastavalt vajadusele; vestlus lapsega.
- 5) Loovad vahendid, testid Strebeleva metoodika järgi – vaatluslehti täidetakse koos ülesannete esitamisega lapsele, kes saab kohapeal või muus olukorras oma oskusi proovida ja näidata. Lapse arengu individuaalne hindamine Strebeleva metoodika järgi toimub vähemalt üks kord aastas

Vähemalt üks kord õppeaastas viib õpetaja lapse arengu hindamiseks ja toetamiseks lapsevanema või lapse seadusliku esindajaga läbi arenguvestluse, mis:

- annab tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest;
- selgitab lapsevanema seisukohad ja ootused lapse arengu suhtes.

Arenguvestluse aluseks on lapse arengu individuaalne hindamise kokkuvõte. Arenguvestluse aeg lepitakse kokku õpetaja ja lapsevanema vahel.

Arenguvestluse käigus saab:

- ühtlustada hinnangut lapse senisele arengule;
- otsida koostöövõimalusi lasteaia ja kodu vahel lapse arendamiseks;
- rääkida lapsevanem ja õpetaja oma ootustest;

- jagada teavet lapse edaspidiseks arendamiseks ja õpetamiseks.

Arenguvestlus lõppeb kirjaliku lühikokkuvõtte tegemisega ja allkirjastamisega. Arenguvestluse läbiviimisel saadud info on konfidentsiaalne.

Koolivalmiduse määratlemise põhimõtted

Koolivalmidus on valmisolek minna üle mänguliselt põhitegevuselt õpitegevusele. Koolivalmidus koosneb füüsilisest, vaimsest ja sotsiaalsest aspektist.

Füüsilise aspekti seisukohalt on olulised:

- lapse tervislik seisund, sellest olenevad lapse koormustaluvus ja töövõime;
- lapse üldfüüsiline areng, liikumisaktiivsus ja vastupidavus;
- lapse oskus valitseda oma liigutusi ja liikumist;
- lapse motoorne areng
- käelihaste tegevus ning käe ja silma koostöö.

Vaimse aspekti seisukohalt on olulised:

- kuidas laps oma teadmised ja oskused esile toob, kuidas ta oskab neid kasutada, kuidas ta lahenduseni jõuab jms;
- lapse vaatlusoskus (oskus kuulata ja uurida, koondada tähelepanu);
- lapse kujutlused ruumis ja ajast (orienteerumine ajas ja ruumis);
- lapse oskus järjestada, rühmitada, võrrelda (loogiline mõtlemine) jms;
- lapse kõne, väljendus- ja jutustamisoskus;
- lapse oskus tajuda detaile ja tervikut, üldistada.

Sotsiaalse aspekti seisukohalt on olulised:

- lapse soov õppida ja omandada uusi teadmisi;
- lapse igapäevane käitumine (on omandanud üldtunnustatud käitumismallid);
- lapse oskus ja iseseisvus seada eesmärgi ja ülesandeid;
- lapse tahe täita täiskasvanu korraldusi.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse õpetaja poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu koolieelsel perioodil.

6 - 7 aastaste laste kooliküpsuse uurimiseks kasutatakse vaatlust, tööde näidiste mappi, intervjuud, loovvahendeid, Strebeleva testi, mille eesmärgiks on selgitada välja:

- lapse üldised teadmised ümbritsevast, temast endast ja perekonnast;
- lapse terviktaju ja graafiliste oskuste tase;
- lapse kujutluste tase aastaagadest ja nende järgnevusest;
- lapse kujutlus hulkadest, oskus peast sooritada mitmesuguseid arvutamisoperatsioone;
- lapse oskus näha sündmuste vahel ajalisi seoseid;
- lapse mõtlemise tase (kas esineb loogilis-mõtlemiselemente);
- lapse oskus tajuda pildil kujutatud situatsiooni tervikuna;
- lapse oskus analüüsida sõna häälikulist koostist, eeldusi lugemaõppimiseks;

- lapse käe valmisolek kirjutamiseks;
- näidise analüüsi võimet, oskust töötada näidise järgi;
- lapse mälu.

Koolivalmiduse kohta info edastamine toimub vastavalt vajadusele aastaringelt. Pikemalt ja põhjalikumalt kevadise arenguevestluse käigus. Kevadisel arenguevestlusel antakse tagasisidet lapse arengust ja õppimise tulemustest koolivalmiduse kaardi alusel.

Vajadusel antakse kooliminevate laste vanematele tagasisidet jaanuaris- veebruaris, mille käigus koos lapsevanemaga koostatakse lünkade likvideerimiseks tegevuskava järgnevas poolaastaks. Vajadusel nõustatakse lapsevanemaid koolipikenduse küsimuses.

Koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava. Vajadusel kasutatakse erispetsialistide abi.

Lasteaia õppekava läbinule väljastab lasteaed vastava tunnistuse. Lisaks väljastatakse lastevanematele koolivalmiduse kaart, milles on kirjeldatud lapse arengu tulemused. Lapsevanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust.

Erivajadustega lapse arengu toetamise põhimõtted ja korraldus

Laps, kelle võimed, tervislik seisund või muud omadused (sh keha-, kõne, meele- või kognitiivne puue, emotsionaalsed ja käitumisraskused, üld- või eriandekus) erinevad sedavõrd, et tavapärane õpikeskkond ja õppe- ja kasvatusprotsess ei toeta tema võimete arengut piisavalt, on hariduslike erivajadustega. Lapse varane erivajaduste sh andekuse määratlemine ning vastava arendustegevuse alustamine annavad parema võimaluse arenguks ja õppimiseks.

Erivajadustega lapse arengu toetamise korraldus:

- Selgitatakse välja arenguliste erivajadustega lapsed, jälgides kõiki arengulisi valdkondi.
- Koostatakse vastavad tööplaanid.
- Vajadusel koostatakse individuaalne arenduskava (edaspidi IAK), neis valdkondades, milles laps vajab abi ja individuaalset arendamist.
- Analüüsitakse rakendatud meetmete tõhusust ja analüüsist lähtuvalt planeeritakse õppe-kasvatustöö edasine korraldus, vajadusel võimalike lisaspetsialistide kaasamine, vajadusel suunamine lasteaiaväliste ekspertide juurde.

IAK on kirjalik dokument, mis määrab kindlaks lapse arengulisi erivajadusi arvestava õppe individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused, mis on vajalikud õppe- eesmärkide saavutamiseks.

Individuaalne õppekava koostatakse arenguvaldkondade kaupa:

- motoorika;
- kognitiivsed oskused;
- kommunikatiivsed oskused;
- sotsiaalsed pädevused;
- eneseteenindus.

Individuaalse arenduskava koostavad ja selle rakendamise eest vastutavad rühmaõpetaja, eripedagoog, teised õppetegevusi läbiviivad õpetajad koostöös lapsevanemaga, vajadusel

kaasatakse lisaks tugiteenuste spetsialiste. IAK kooskõlastamiseks lapsevanemaga toimub vastav arenguveestlus, mille käigus fikseeritakse lapsevanema ootused, tegevused IAK-s.

Arendusplaani täiendatakse ja parandatakse vastavalt vajadusele õppeaasta jooksul.

IAK tulemusi analüüsitakse vähemalt 2 korda aastas.

Lapse arengu tulemused fikseeritakse IAK-s ja lapse arengu hindamistulemuste analüüsis või koolivalmiduse kaardil.

Erivajadusega lapse koolieelse arengu toetamiseks on vajalik tihe koostöö perekonna, lasteasutuse, kohaliku omavalitsuse, meditsiini- ja psühholoogiateenistuse vahel. Võrgustiku koostööetappideks on erivajadusega lapse märkamine, arengutaseme hindamine, nõustamine ja sekkumine.

Pedagoogide eesmärk on aidata arenguliste erivajadustega lastel omandada jõu- ja võimetekohane haridus, mille abil oleks neil võimalik saavutada arengus parimaid tulemusi. Vajadusel ja pere nõusolekul koostatakse toetust vajavale lapsele individuaalne õppekava, arvestades lapse olemasolevat taset (teadmisi, oskusi jne) ja võimalusi (eripära, kohalkäimise sagedus jne).

Vajadusel koostab rühmaõpetaja lapsele iseloomustuse esitamiseks erispetsialistile või nõustamiskomisjonile

Kõik last puudutavad küsitlused, vaatlused, uuringud viiakse läbi ainult lapsevanema nõusolekul.

Lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus

Lastevanematel ja lasteaia personalil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomisel ning tema arengu ja õppimise toetamisel.

Koostöö eesmärgiks on lapse arengu toetamine.

Lasteasutuse töötajad teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel ning soodustab lapse kasvamist ja arenemist ning tema individuaalsuse arvestamist.

Pedagoog teavitab regulaarselt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatustegevuse korraldusest. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes.

Lastevanematel on õigus olla kindel, et igasugune isiklik info, mida nad on avaldanud kas suuliselt või kirjalikult, on konfidentsiaalne.

Lapsevanemal võimaldatakse osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Lapsevanemal on võimalus tutvuda lasteaia õppekava, aasta- ja kuu tegevuskavadega ning teha omapoolseid ettepanekuid.

Koostöövormid:

- suhtlemine ja informatsiooni edastamine: suuline info, vestlemine lapse tuleku ja lahkumise ajal, ekool, infostendid, e-kirjad, lasteaia koduleht, koosolekud);
- lastevanemate nõustamine (igapäevased vestlused, arenguvestlused, lastevanemate koolitused);
- ühisüritused ja osalemine õppe- ja kasvatustegevuses (isade- ja emadepäeva üritused, sügisnäitused, jõulupeod, vastalapäev, lõpupidu, õppekäigud, igapäevased õppe- ja kasvatustegevused, laste töödega tutvumine jm);
- lastevanemate ootused ja tagasiside (küsitlused, kirjalikud ja suulised ettepanekud, tähelepanekud;
- lasteaia arendustegevusse panustamine läbi hoolekogu tegevuse.

Õppekava uuendamise ja täiendamise kord

Õppekava rakendumise analüüsimine ja arendamine on pidev protsess. Sisehindamise käigus jälgitakse süstemaatiliselt õppekava rakendumist ning lähtuvalt rakendumise analüüsist arendatakse ja täiendatakse õppekava.

Lasteaia õppekava uuendamise ja täiendamise aluseks on

- Pedagoogilise nõukogu ettepanekud.
- Hoolekogu ettepanekud.
- Lastevanemate ja teiste huvigruppide põhjendatud soovid ja ettepanekud.

Õppekava parandus- ja muudatusettepanekuid on võimalik esitada lasteaia töötajatel pedagoogilisel nõupidamisel ja lapsevanematel ja teistel huvigruppidel hoolekogu esindajate vahendusel hoolekogu koosolekul.

Õppekava ettepanekud ja muudatused kooskõlastatakse pedagoogilise nõukogu ja hoolekoguga. Õppekava muudatused kinnitatakse direktori käskkirjaga pedagoogilise nõukogu ettepanekul, kuulates ära hoolekogu arvamuse.

Õppekava uuendamise korra täitmise eest vastutab direktor.